

KOPSO LĪ

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2013. gada marts nr. 3 (1030)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

SKAISTUMA KONKURSS IR KLĀT!

Jau sestdien, 9. martā, atkal mūsu sirdis atvēršies skaistumam – mēs visi varam būt liecinieki LNS skaisto meiteņu sacensībai, kurā piedalīsies trīs daiļas jaunas un divi stalti jaunekļi.

Skaistumkonkurss sāksies pl. 14 kultūras centrā „Rītausma”. Uz to ielūgta arī LNS iepriekšējo gadu skaistumkonkursu patronese, aģentūras „Mis Latvija” vadītāja Inta Fogeļe.

Piedalīsies arī Latvijā pirmā apaļģo sieviešu skaistumkonkursa „Pilnība – 2011” uzvarētāja Olga Gordijenko – Krūmiņa, kura uzstāsies ar deju.

Šī gada LNS skaistumkonkursa uzvarētāja un uzvarētājs varēs piedalīties Miss & Mister Deaf World 2013 un Miss & Mister Deaf Europe 2013 un Large World Fashion konkursā Čehijas galvaspilsētā Prāgā.

Tas būs atkal viens lielisks notikums, kurā mūsu jaunieši apliecinās savu drosmi, varēšanu un skaistumu visās tā izpausmēs. Atbalstīsim viņu centienus un uzdrīkstēšanos startēt un sacensties savā starpā vispirms pašu zemē, pēc tam arī citiem – pasaulē!

Galvenā redaktore:
ILZE KOPMANE
Datormakets:
JURIS GRUNDULIS
Iespiests: SIA "ELPA - 2"
Nākamais numurs
2. aprīlī

MĒS VARAM LEPOTIES!

ZIGMĀRS UNGURS JURIS GRUNDULIS

Tieši šāda pārliecība bija manāma gan LNS vadības, gan vairāku citu ar pašdarbību cieši saistītu personu svinīgajās runās un koncerta dalībnieku iznācienos sestdien, 23. februārī notikušajā svinīgajā svētku pasākumā „Melodeklamācijai – 40”.

Teikšu uzreiz, ka šis jubilejas pasākums tiešām izdevās skaists un grandiozs! Labi izplānots, daudz dalībnieku, kuri sagādāja patīkamus pārsteigumus, priekšnesumos bija jūtama režisoru izdoma un slīpējums. Tas viss ļāva noturēt skafītāju uzmanību vairāku stundu garumā.

Vakara vadība šoreiz bija uzticēta – nu protams, melodeklamētājiem – Inesei Immurei un Jurim Elbrotam. Viņi vispirms deva vārdu latviešu melodeklamācijas žanra iedibinātājam Regīnai Rizikai, kura pastāstīja par melodeklamācijas žarna sākotni, par LNS lielo dziesmi-

nieku, „mūsu Ēvaldu Valteru” – Aleksandru Celmu, kas kopā ar viņu attīstīja šo radošās pašizteiksmes veidu. Savu uzrunu Regīna nobeidza ar vārdiem „Dziedot dzimu, dziedot augu, dziedot mūsu nodzīvoju”.

Tālāk lasiet 8. lpp.

JAUNAS ZINĀŠANAS – JAUNS SKATS UZ PASAULI

ZIGMĀRS UNGURS IEVA IMMURE

LNS Informācijas centra darbinieki jau pieraduši, ka viņu vadītāja Inese Immure nepārtraukti kaut kur mācās un arī pati vienmēr kaut kur māca citus.

Tāpēc nebija īpaši liels pārsteigums uzzināt, ka Inese nu pat (1.02) pabeigusi vēl vienas studijas – šoreiz Rīgas Stradiņa universitātē, kļuvusi par sociālā darba maģistri, aizstāvēt maģistra darbu par tēmu „Informācijas nodrošinājums veselības aprūpē cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem Latvijā”. Apsveicam!

No malas skatoties, nav vienīgi saprotams, pa kuru laiku Inese to visu paspējusi, ja viņai ir tik daudz darbu un pienākumu. Tāpēc aicināju Inesi uz sarunu, lai izpētītu šo nepārtrauktās mācīšanās fenomenu.

Tālāk lasiet 5. lpp.

GRUPU ATSKAITES UN PĀRVĒLĒŠANU SAPULCES

IVARS KALNIŅŠ VALDIS KRAUKLIS

„KS” turpina sniegt īsu ieskatu no dažu grupu sapulcēm. Pašlaik notiek aktīva grupas sapulču organizēšana. Tomēr daudzas no tām tika atceltas nepietiekama ieradušos biedru skaita – kvoruma trūkuma dēļ. Martā būs pedējas sapulces, par tām informēsīm nākamajā numurā.

Rīgas biedrības grupas „CERĪBA” pārvēlēšanu sapulcē (18.01) piedalījās 7 biedri no 12 esošajiem. Šīs grupas vadītājs Roberts Kesenfelds atskaitījās par paveikto divu gadu laikā: biedru skaits palielinājies no 8 uz 12; 2011. gadā mākslinieku kopa atzīmēja 20. pastāvēšanas gadadienu. Daži biedri iesaistījušies projekta „Klusuma pasaule” darbā. Debatēs Santa Kesenfelde ierosināja organizēt izstādi Rīgas biedrības dzimšanas dienā maijā, kā arī plenēru vasarā, pēc tam izstādi LNS kongresa laikā. **Roberts Kesenfelds** atkārtoti ievēlēts par mākslinieku kopas „Cerība” vadītāju, kā arī viņš izvirzīts uz Rīgas biedrības konferenci 18. maijā.

Rīgas biedrības **KURZEMES** grupas sapulcē (9.02) ieradās 97 no 189 biedriem. Grupas vadītāja Vita Kamare atskaitījās par grupas paveikto darbu divos gados. Debatēs izvērsās dažādi jautājumi: tulku nodrošinājums dažādos TV raidījumos, moderno palīglīdzekļu piešķiršana nedzirdīgajiem, problēma par video tulku ārkārtas gadījumu risināšanai un citi. Grupas darbu sanākušie novērtēja kā apmierinošu, par grupas vadītāju atkārtoti ievēlēja V. Kamari. Bet uz Rīgas biedrības konferenci izvirzīti šādi delegāti: **Jadviga Bočkāne, Skaidrīte Baure, Vita Kamare, Ilona Liniņa, Vladimirs Mostovs, Haralds Rāvičs, Rimma Šmite un Ināra Birnīte.**

Rīgas biedrības **RAIŅA SKOLAS** grupas sapulcē (13.02) no 11 biedriem piedalījās 7. Grupas priekšsēdētāja Inese Immure nolāsija atskaites ziņojumu. Grupas priekšsēdētāja Inese Immure atskaitījās par paveikto: biedru skaits palielinājies no 8 uz 11; grupas biedri aktīvi apmeklējuši ne tikai LNS un skolas rīkotos pasākumus, bet arī vairākas izrādes dažādos Latvijas teātros gan kopā ar skolēniem, gan ar citiem Rīgas biedrības biedriem, kā arī devušies ekskursijā uz Sanktpēterburgu. Grupas biedri aktīvi iesaistījušies arī priekšlikumu iesniegšanā LNS Statūtu grozījumiem.

Debatēs skolas direktors Juris Šmits atzīmēja, ka Jolanta Znotiņa māca dzirdīgajiem skolēniem zīmju valodu. Sapulces dalībnieki iepazinās ar Agneses Kamares (*nebija klāt, jo dzīvo Anglijā*) priekšlikumiem: par LNS grupas dibināšanas iespēju Anglijā, kur varētu organizēt pasākumus un vākt biedru naudu, par asistentu skaita palielināšanu Latvijā, par studiju maksas atvieglojumiem nedzirdīgajiem, nedzirdīgo skolēnu motivāciju piedalīties skolas eksāmenos u.c. Viņa rosināja LNS arī panākt darba devējiem kādus atvieglojumus un piedāvāt zīmju valodas kursus, ja pie viņiem strādā nedzirdīgie.

Par Raiņa skolas grupas priekšsēdētāju atkārtoti ievēlēja **Inesi Immuri**, viņa arī izvirzīta uz Rīgas biedrības konferenci maijā. ▲

LNS VADĪBAS KALENDĀRS

ZIGMĀRS UNGURS

22. JANVĀRĪ

LNS prezidents Arnolds Pavlins, LNS viceprezidente Sandra Gerenovska un LNS Informācijas centra vadītāja Inese Immure **tikās ar LTV darbiniekiem jautājumā par TV raidījumu pieejamības uzlabošanu nedzirdīgiem cilvēkiem 2013. gadā.**

S. Gerenovska: „Guvām pārlicību, ka LTV turpinās sadarbību ar LNS arī turpmāk. Tika apspriestas dažādas tēmas gan par subtitrēto un surdotulkoto raidījumu apjoma palielināšanu, gan par surdotulka ekrāna palielināšanu, gan teātra izrāžu subtitrēšanu.

Tikšanās laikā izteicām pateicību LTV par sadarbību, neskatoties uz to, ka Latvijas LTV 1 programmai, salīdzinot ar citām Eiropas valstīm, tiek piešķirts vismazākais finansējums un tehnika novecojusi, tomēr LTV 1 komanda rod iespēju un laiku velēt arī mazākumam no klientiem – mums, nedzirdīgiem cilvēkiem.”

Vairāk par tikšanos lasiet LNS mājaslapā 6. februārī un šī nr. 3. lpp.

23. JANVĀRĪ

A. Pavlins un S. Gerenovska piedalījās zīmju valodas surdotulku atestācijā.

A.Pavlins: „Pamatā tulku progress profesionālajā meistarībā ir jūtams. Tomēr ir vairāki izņēmumi un arī aspekti, pie kuriem viņiem jāpieņem nopietni. Viens no tiem ir valodu zināšana – tas daudziem ir vājais posms. Turklāt ne tikai angļu valodas, arī krievu valodas zināšanas būtu uzlabojamas. LNS ir jāizstrādā vēl precīzāki atestēšanas noteikumi. Nu nevar strādāt par tulkiem cilvēki, kuri neizprot vārdu nozīmi. Ko un kā viņi var iztulkot?”

S. Gerenovska: „Šajā atestācijā piedalījās jaunie tulki, kuriem vēl nav lielas pieredzes tulkošanā. Novēlu visiem izturību un izaugsmi!”

29. JANVĀRĪ

A. Pavlins tikās ar SIA „Rīgas namu pārvaldnieks” pārstāvi par ēkas Čaka ielā 42 turpmāko izmantošanu.

A. Pavlins: „Tikšanās bija vairāk tehniska rakstura. Bija sakrājušies neizrunāti jautājumi. Nekādu izmaiņu nav.”

30. JANVĀRĪ

A. Pavlins un S. Gerenovska piedalījās Valsts noslēguma pārbaužu komisijas darbā SIVA Koledžā (kvalifikācijas darba aizstāvēšanā surdotulka programmā).

A. Pavlins: „Bija patīkami redzēt to, ka SIVA absolventu profesionālā meistarība ar katru izlaidumu pieaug. LNS darbā iekļaujas arvien labāki tulki. Paaugstināsies konkurence, mūsu biedriem līdz ar to būs lielākas izvēles iespējas.”

S. Gerenovska: „Salīdzinot ar pagājušo gadu, jūtams progress, visi tulki savu kvalifikācijas darbu aizstāvēja labā līmenī.”

15. FEBRUĀRĪ

S. Gerenovska piedalījās Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas Sustento pārstāvniecības sapulcē.

S. Gerenovska: „Par asistenta pakalpojumiem pašvaldībās pastāstīja LM Sociālo pakalpojuma departamenta referents Jevgēnijs Strebkovs. Tā kā pakalpojums ir jauns, pašvaldības saskaras ar dažādām problēmām atskaišu ziņā, kad jāpierāda, ka asistents tiešām izmantots konkrētā dienā. Sustento dalīborganizācijas var rakstīt mazos projektus Citadeles bankai.”

Jautājumā par Eiropas parlamenta un padomes regulas (ES) Nr. 181/2011(2011. gada 16. februāris) “Par autobusu pasažieru tiesībām” ieviešanu Latvijā no 1. marta, Sustento griezies Satiksmes ministrijā, kur tai ieteica runāt tieši ar firmām, kas nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus. Bet firmās jūtama negatīva attieksme: „Ko jūs te iedomājāties, un ko jums vispār vajag...”

Veselības Ministrija lūdz Sustento apkopot **pacientu viedokļus par ģimenes ārstu pakalpojumiem.** Kā viņi strādā? Vai pacienti ir apmierināti? Tāpēc Sustento aicina visas dalīborganizācijas piedalīties aptaujā.

Tika uzņemti jauni biedri Sustento. Patīkami pārsteidz, ka viens no biedriem ir organizācija, kas aizstāv bērnu ar redzes traucējumiem intereses. ▲

BIEDRĪBU VALDES SĒDĒS

IVARS KALNIŅŠ

„KS” sniedz kārtējo ieskatu biedrību valdes sēdēs.

KULDĪGAS biedrības valdes sēdē (8.01) nolēma uzņemt Yuriy Kukuriku LNS biedru sarakstā un apstiprināja viena biedra pārnākšanu no Liepājas biedrības uz Kuldīgas biedrību. Biedrības priekšsēdētājs Guntars Jurševskis informēja, ka iesniedzis projekta pieteikumu Kuldīgas Domes izsludinātajos konkursos par finansiālo atbalstu biedrībai 2013. gadā, kas saistīts ar sociālo jomu, kultūras un sporta pasākumu organizēšanu. Valde apstiprināja arī kultūrmāsu pasākumu plānu 2013. gadam.

SMILTENES biedrības valdes sēdē (9.02) nolēma Smiltenes grupas atkārtoto pārvēlēšanu sapulci organizēt 9. martā. Apspriedās par biedrības pašdarbības daļību LNS pašdarbības festivālā 1. – 2. jūnijā Daugavpilī.

RĒZEKNES biedrības valdes sēdē (19.02) nolēma biedrības 33. konferenci pārcelt no 11. maija uz 13. maiju sakarā ar projekta „Attīstības vektors” darbības programmas plāna realizāciju. Nolēma uzņemt LNS biedru sarakstā Denisu Trusovu un Aleksandru Slicu.

Biedrības priekšsēdētāja Mārite Truntika informēja par pašvaldības dotācijām pozitīvu lēmumu: Preiļu novada dome piešķir 300 Ls, Kārsavas – 100, Rēzeknes – 290, Rēzeknes pilsētas sociālās aprūpes pārvalde – 500.

RĪGAS biedrības valdes sēdē (5.02) apstiprināja Jura Luņova un Jāņa Šņepsta (atkārtoti) uzņemšanu LNS. Nolēma trīs grupas (Latgales, Zemgales un „Tilts”) sapulces atkārtoti sasaukt citā datumā.

Bet otrajā Rīgas biedrības valdes sēdē (19.02) uzņēma jaunus 3 biedrus: Denisu Ļivencovu, Dariusu Grzesiaku un Lauru Plisku. Nolēma apsveikt kādreizējo Jelgavas grupas vadītāju Andri Alni viņa 70 gadu jubilejā. Akceptēja atkārtotās sapulces organizēšanu trīs grupām: Vidzemes, Ziemeļu un Rīgas rajona grupām – visām 10. martā pl.12.

No pārējām biedrībām ziņu par valdes sēdēm nav. ▲

ZIŅAS NO BIEDRĪBĀM

Plaviņu biedrībā: plašs informatīvs pasākums par aktuāliem notikumiem (22.01)

Kad aiz loga sals koda līdz mīnus 15 grādiem, biedrībā ļaudis sanāca uz kārtējo informatīvo pasākumu. Tradicionālais saiets pie tējas galdā iesākās ar A. Osmaņa politinformāciju par aktuāliem notikumiem Latvijā un ārzemēs. Pēc tam sociālā rehabilitētāja Vita Kamare videoprezentācijā sniedza plašu informāciju par dažādiem notikumiem un gadījumiem, ko noderīgi zināt ikvienam nedzirdīgam cilvēkam dažādās dzīves situācijās.

Kuldīdznieki izmanto apbalvojumu par labu darbu un dodas uz Rīgas muzejiem (5.02)

26. janvārī Kuldīgas biedrības biedri devās uz Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeju, Latvijas Kara muzeju un Rīgas Motormuzeju. Kuldīgas novada pašvaldības aģentūras sociālais dienests, atzinīgi novērtējot šīs biedrības darbu 2012. gadā, kā pateicību piešķīra šo apmaksāto braucienu uz Rīgu.

Gunta Jurševska: *Jau sen cerēju apmeklēt Medicīnas un Motormuzeju. Par laimi, mums šāda iespēja tika dota. Par Medicīnas muzeju prātā palicis tas, kā cilvēkus agrāk ārstēja un ko cilvēkiem vajadzēja izturēt – amputācijas, dažādas ķirurģiskas manipulācijas bez anestēzijas. Toreiz cilvēki laikam bijuši sīkstāki nekā mēs? Motormuzejā īpaši patika visvecākās mašīnas, kā arī izbrīnīja fakts, ka bijis ar malku darbināms transports.*

Novusa sacensības Ventspilī (15.02)

Ventspils RB klubā notika kārtējā interešu kluba „Novuss” nodarbība – šoreiz tās bija sacensības starp 8 šīs spēles cienītājiem. Labākā novusista godu izpelnījās **Gatis Valeniks**. Aiz viņa seko otrās vietas ieguvējs Oļegs Cīvkunovs, bet trešais labākais izrādījās Kristaps Celms.

Sagatavoja: Ivars Kalniņš, foto: no Plaviņu RB arhīva, M.Škapars, Jānis Grenevičs un Santa Kesenfelde

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Savienība

Projekts „Klusuma pasaule”

Liepājnieki sacenšas galvas laužšanā, tamborēšanā un zīmēšanā (5.02)

Nedzirdīgo prasmju konkursā „Vai tu zini un ko tu proti?” pieteicās klienti kuplā skaitā. Visi sadalīti trīs grupās, un katrai no tām bija dažādi uzdevumi. Prāta bankai vajadzēja meklēt pareizo atbildi uz izvirzīto jautājumu; rokdarbu grupai bija jārada, ko prot darināt ar rokām, – tamborēt, adīt utt., bet trešā grupa demonstrēja savu interesantāko pārsteigumu – zīmēja masku karnevālam, kas tuvojas.

Jelgavnieki tradicionāli apmeklēja „ledus pilsētīņu” Jelgavā (11.02)

Uz Starptautisko Ledus skulptūru festivālu Jelgavā devās jelgavnieki pasākuma „Iekļaujies” ietvaros, lai ieskatītos dzirdīgo pasaulē. Viņiem interesantākā likās „Ledus pirts”: ieejot varēja siltumā, zaļu tējas smaržā pagulēt uz lāvas, mācīties pērties ar pirtsslotām un pareizi elpot...

Noslēgumā dalībnieki iepazinās ar jauno Mītavas – vanšu gājēju tiltu. Visi kopīgi pārgāja pāri tam un Sv. Trīsvienības baznīcas torņa noskatījās salūtu.

Acis darba izbījās, rokas darba nebījās... (19.02)

25. janvārī kārtējās radošās pašizteiksmes nodarbībās Alūksnes kluba telpās nodarbību vadītājas Santas vadībā tapa gredzeni, telefonu un atslēgu piekariņi.

Kā ierasts, psiholoģe Natālija pastāstīja par sarkanās krāsas nozīmi un tās ietekmi mūsu dzīvē.

15.februārī atkal notika lielā rokdarbu diena – Santa alūksniešiem mācīja veidot pavasara prieku. Tika izmantotas vecas avīzes, metāla stieples, papīrs un, protams, Santas padomi.

Psiholoģe Natālija viņus ieintriģēja ar savu stāstījumu par mīlestību, satību ģimenē, dažādām mazām viltībām, lai ģimenē saglabātu mīlestību. Izraisījās diskusijas, pēc tam arī individuāla konsultācija. Šoreiz Natālijas moto bija: „Mīli sevi, tad visi tevi mīlēs”. ▲

LTV TURPINĀS SADARBĪBU AR LNS ARĪ ŠOGAD

INĒSE IMMURE

22. janvārī notika tikšanās ar Latvijas Televīzijas (LTV) vadību jautājumā par televīzijas raidījumu pieejamības uzlabošanu nedzirdīgiem cilvēkiem 2013. gadā.

No LNS piedalījās prezidents Arnolds Pavlins, viceprezidente Sandra Gerenovska un Informācijas centra vadītāja Inese Immure.

Tikšanās sākumā Sarmīte Plūme, LTV 1. kanāla satura redaktore, iepazīstināja klātesošos ar paveikto 2012. gadā un šogad plānoto. Salīdzinājumā ar 2010. un 2011. gadu būtiski palielinājies subtitrēto un surdotulkoto raidījumu skaits – no 1,6% līdz gandrīz 10% no kopējā raidlaika. Tas noticis, pateicoties valsts piešķirtajam papildu finansējumam – 60 000 Ls.

Tāds pats finansējums raidījumu sagatavošanai ar subtitriem vai surdotulkojumu paredzēts arī 2013. un 2014. gadā. Tas nozīmē, ka subtitrēto raidījumu skaits šogad un nākamgad būtiski nepalielināsies – iespējams tikai par 5 – 7%.

Atcerēsimies, ka 2012. gadā LTV nedzirdīgajiem piedāvāja arī īpašu pasākumu pārraides: Olimpisko spēļu atklāšanas un noslēguma ceremoniju ar surdotulkojumu, Latvijas Neatkarības proklamēšanas dienai veltītus raidījumus, teātra izrādes u.c. raidījumus. Šogad nedzirdīgie skatītāji apmēram reizi mēnesī varēs noskatīties arī subtitrētu **teātra izrādi** un citu pasākumu translācijas.

2013. gada jaunums ir subtitrēts raidījums bērniem no 6 līdz 12 gadiem: no 6. janvāra LTV katru svētdienu **pl. 10.05** ar subtitriem piedāvā **izglītojošu, populārzinātnisku seriālu „Mārvijs Hemmers”**.

LTV būtu gatava piedāvāt vēl kādus raidījumus ar subtitriem, tāpēc aicina LNS iesniegt konkrētus priekšlikumus. Savukārt LNS interesējas, kādus jaunus raidījumus šogad plāno piedāvāt LTV. S. Plūme atbildēja, ka jauni raidījumi gaidāmi rudenī, tad varētu domāt arī par to subtitrēšanu.

Tika pārrunātas arī tehniskas iespējas uzlabot raidījumu pieejamības kvalitāti. No 15. janvāra LTV1 ir mainīts – palielināts tulka attēla formāts, kas atbilstoši pasaules standartiem ir 16:9 (platuma un garuma attiecība). Uzlabojumu pozitīvi var uztvert cilvēki, kam ir platekrāna televizors, jo attēls kļuvis kvalitatīvāks, bet tie, kam nav tāda televizora, ievēroja, ka surdotulka lodziņš ir samazinājies. Patīkami, ka LTV tehniskais direktors Māris Dauškans ņēmis to vērā, un jau no 24. janvāra surdotulks redzams lielākā formātā.

Diemžēl nedzirdīgiem skatītājiem domātos raidījumus ceturtdienas vidū nav iespējams pārcelt uz vakara stundām, jo LTV 1 programma šajā laikā ir noslogota. Informatīvi dokumentālo raidījumu atkārtojumi ēterā ir darbdienās dienas slejās vai vēl vakaros. Sestdienu un svētdienu agrās pēcpusdienās LTV 1 atkārtojumos demonstrē raidījumus ģimenēm, padomu un dzīvesstila tematikas pārraides. Atkārtojumu problēmu varēs atrisināt, kad būtiski palielināsies LTV portāla www.ltv.lv jauda un apjoms, – tad internetā varēs ievietot un arhivēt raidījumus ar subtitriem, lai tie ir pieejami skatītājam visplašākajā laika diapazonā.

Raidījumu „Sastrēgumstunda”, ko tiešraidē rāda trešdienas vakaros, nav iespējams parādīt tiešraidē ar surdotulkojumu – mūsu sabiedrība to vēl nespēj pieņemt. Tomēr tikšanās laikā panāka vienošanās, ka raidījums „Sastrēgumstunda” tiks pārraidīts atkārtojumā ar lielāku surdotulka lodziņu un no 6. februāra LTV 1 uzsāks diskusiju rai-

LTV RAIDĪJUMI UN FILMAS AR SUBTITRIEM UN SURDOTULKOJUMU 2013. GADĀ

Nr.	Raidījums	Ētera laiks	Pārraides veids
1.	Šodien Latvijā un pasaulē	Katru dienu 18:00 LTV 1	Ar surdotulkojumu
2.	Sastrēgumstunda	Trešdienās 21:20 www.ltv.lv	Ar surdotulkojumu
		Ceturtdienās 12:25 LTV 1	Ar surdotulkojumu
3.	Vides fakti	Trešdienās 23:15 LTV 1	Ar subtitriem
4.	Province	Ceturtdienās 11:15 LTV 1	Ar subtitriem
5.	Kas var būt labāks par šo?	Ceturtdienās 11:45 LTV 1	Ar subtitriem
6.	De facto	Ceturtdienās 13:40 LTV 1	Ar subtitriem
7.	Piektdienas vakara detektīvsēriāls	Piektdienās 22:10 LTV 1	Ar subtitriem
8.	BBC dokumentālās filmas par dabu	Sestdienās 16:45 LTV1	Ar subtitriem
9.	„Mārvijs Hemmers” – populārzinātnisks seriāls bērniem	Svētdienās 10:00 LTV 1	Ar subtitriem
10.	Dokumentālās filmas par pasaules zemēm, valstīm, kultūrām, cilvēkiem	Svētdienās 11:00 LTV 1	Ar subtitriem
11.	Zebra	Svētdienās ap 12:00 LTV 7	Ar subtitriem
12.	Svētdienas romantiskā filma	Svētdienās 18:50 LTV 1	Ar subtitriem
13.	Svētdienas lielfilma	Svētdienās 21:40 LTV1	Ar subtitriem
14.	Teātru izrādes (pēc īpaša plānojuma)	Sestdienās ap 14:00 LTV 1	Ar subtitriem
15.	Svētku dievkalpojumi	Svētku dienās četras reizes gadā LTV 1	Ar surdotulkojumu
16.	„Kopā” (neatkarīgo producentu raidījums)	Sestdienās 17:45 LTV 1	Ar subtitriem
17.	Ikdienas žurnāls „Deutsche Welle”	Darbdienās 9:15 un 13:45 LTV 7	Angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā
18.	Darbdienas seriāls krievu valodā	Darbdienās 9:45 un 18:05 LTV 7	Krievu valodā ar subtitriem latviešu valodā
19.	Brīvdienas filma krievu valodā	Brīvdienās pēc brīva plānojuma LTV 7	Krievu valodā ar subtitriem latviešu valodā
20.	„Zveja” krievu valodā (neatkarīgo producentu raidījums)	Piektdienās 21:25, sestdienās 11:00, pirmdienās 17:30 LTV 7	Krievu valodā ar subtitriem latviešu valodā

dījuma „Sastrēgumstunda” straumēšanu internetā – tiešraidē ar surdotulkojumu. To var atrast LTV portālā www.ltv.lv, pirmajā lapā – *TV tiešraides*.

LNS interesējas arī par TV iespējām titrēt raidījumus tiešraidē.

Diemžēl Latvijas Televīzija šobrīd nevar atļauties nopirkt titrējamo mašīnu, kas ļautu titrēt raidījumus tiešraidē. Šobrīd raidījuma subtitru sagatavošanai nepieciešams samērā ilgs laiks, piemēram, „Midsomeras...” sērijai 9 – 10 stundas.

LNS pārstāvji tikšanās laikā pateicās LTV par veiksmīgo sadarbību – tā vienmēr ir gatava uz klausīt priekšlikumus un iespēju robežās tos realizēt. ▲

JAUNAS ZINĀŠANAS – JAUNS SKATS UZ PASAULI

Sākumu lasiet 1. lpp.

Inese, daudzi nemaz nezina, ka tu uz sāki jaunās mācības, arī strādājot par Informācijas centra vadītāju. Pastāsti, cik vietās, esot šajā amatā, tu mācījies un cik vietās strādāji? Kā spēji visu apvienot?

Kad uzsāku maģistra studijas, strādāju arī Raiņa 8. vakara/maiņu vidusskolā par skolotāju. Nebija viegli darbu apvienot ar mācībām – lekcijas notika katru piektdienu un sestdienu. Bija jāgatavo arī mājasdarbi. Otrajā studiju gadā bija jāraksta maģistra darbs.

Saprātu: lai to sagatavotu, no kāda darba jāatsakās. Lai arī bija grūti, pieņēmu lēmumu pārtraukt skolotājas darbu vakarskolā, kur nostrādāti 11 gadi. Palika vēl lektors darbs Sociālās integrācijas valsts aģentūras Koledžā un Rīgas Stradiņa universitātē.

Protams, bija reizes, kad domāju, kā to visu pagūšu izdarīt.

Bet grūtākos brīžos mani vienmēr stiprina vecmāmiņa, sakot: „Nekad nevajag domāt, ka to nevarēsi izdarīt. Ir jāvar, jābūt gribai un par neizdošanos doma nevar būt. Cik tu pati būsi enerģiska un izdarīga, tik arī tava dzīve ies uz priekšu.”

Liela nozīme bija arī tagadējo darba kolēģu atbalstam.

Tātad sava vieta un nozīme šī nepātrauktā zināšanu ieguves procesa veicināšanā ir arī tavai ģimenei?

Visa mana ģimene, arī mana mamma un vecmāmiņa dzīvoja man līdz un morāli atbalstīja, lai es varētu visu pagūt. Manā dzimtā visas sievietes ir bijušas ļoti aktīvas. Manai vecmāmiņai, strādājot jebkurā darba vietā, vienmēr bija uzticēti dažādi sabiedriskie pienākumi. Vēl viņa paspēja apmeklēt teātra mēģinājumus, dziedāt korī un dejojot tautiskās dejas.

Arī mana mamma gan dejojusi tautiskās dejas, gan dziedājusi korī un spēlējusi galda tenisu, dambreti un novusu, ziemā pat sēdējusi uz ledus un ķērusi zivis – toreiz to sauca par bļitkošanu. Viņa pildīja arī dažādus sabiedriskos pienākumus. Prasīju, kā viņa

visu paspēja. „Skriešus!” – skanēja atbilde.

Un tagad skatos – tas pats notiek ar manu meitu Ievu: mācās vidusskolas pēdējā klasē, organizē dažādus pasākumus, piedalās visādos konkursos. Arī mans dēls pa-

ralēli studijām ir sabiedriski aktīvs, nodarbojas ar sportu un mūziku.

Pastāsti vairāk par studijām Stradiņa universitātē, kāpēc izvēlējies tieši to un tieši sociālā darba specialitāti, kā tur veicās?

Rīgas Stradiņa universitāti (RSU) izvēlējos vairāku iemeslu dēļ – tajā gadā bija iespēja tikt budžeta grupā. Otrkārt, kā jau iepriekš minēju, lasu lekcijas Stradiņa universitātē – mācu zīmju valodu sociālā darba bakalaura studentiem. Treškārt, RSU Sociālā darba katedras vadītāja profesore Lolita Vilka jau agrāk mani mudināja studēt maģistrantūrā, jo lektori nedrīkst būt vienā „līmenī” ar studentiem – nepieciešams vismaz maģistra grāds.

Mācīšanās neļauj iesūnot smadzenēm un liek skatīties uz lietām plašāk

Un kāpēc tieši sociālo darbu? Man jau bija augstākā profesionālā izglītība sociālā darba/ sociālā pedagoga jomā, ko ieguvu augstskolā „Attīstība”. No tā laika esmu arī pazīstama ar profesori L. Vilku. Tā kā strādāju Nedzirdīgo savienībā, izvēle turpināt studijas sociālā darba jomā šķita loģisks turpinājums.

Kādi bija pasniedzēji, kāds mācību režīms un kas bija visgrūtākais, tur mācoties?

Ar visiem pasniedzējiem biju ļoti apmierināta. Gan lekcijas interesantas, gan paši pasniedzēji bija savas jomas profesionāļi. Kad vien bija iespēja, atbilstoši tēmai stāstīju par nedzirdīgiem cilvēkiem, par mūsu organizāciju. Vairāki pasniedzēji, arī mani kursabiedri, man teica paldies, jo bija uzzinājuši kaut ko jaunu par nedzirdīgo pasauli.

Atceros, reiz runājot par sarežģītām situācijām ikdienā, sanāca interesanta diskusija par braukšanu mikroautobusā. Stāstīju, ka nedzirdīgiem braukšana ar mikroautobusu rada negatīvas emocijas, jo vienmēr jāuztraucas, kā pateikt šoferim, lai izlaiž

tajā vai citā pieturā. Un – ko jūs domājat? – manas kursabiedres saka, ka arī dzirdīgajiem tas sagādā neērtus brīžus – viņām pašām bieži grūti mikroautobusā skaļi pateikt šoferim, kurā vietā vajag apstāties.

Cik tev vispār ir diplomu un kādās jomās?

Pirmo diplomu ieguvu ar apgērbu konstruktora – modelētāja kvalifikāciju, pabeidzot Rīgas Viegļās rūpniecības tehnikumu. Par otro – augstākās profesionālās izglītības diplomu sociālā darba jomā jau minēju. Vēlāk kursos apguvu angļu valodas skolotāja amatu. Tad sekoja studijas Rēzeknes augstskolā, kur ieguvu surdopedagoga kvalifikāciju un tagad RSU.

Kas tevi vienmēr mudina un urda mācīties? Kāpēc tev nav miera?

Dzīve piespiež to darīt. Piemēram, surdopedagoga kvalifikāciju toreiz obligāti vajadzēja apgūt skolotājiem, kas māca skolēnus ar dzirdes traucējumiem. Ja vajag, tad daru to.

Tāpat man nebūt nebija nodoma studēt maģistrantūrā. Tad domāju, saviem gadiem esmu pietiekoši daudz studējusi un brīvo laiku veltīšu sev. Bet, lai strādātu par lektori augstskolā, tomēr nepietiek tikai ar augstāko izglītību, pat ar divām. Nekas cits neatlika kā turpināt mācīties.

Vai visas šīs zināšanas, ko esi apgūvis, palīdz tev tavā pašreizējā darbā?

Noteikti. Katrā mācību priekšmetā guvu noderīgas zināšanas, kas tieši vai netieši palīdz un palīdzēs manā darbā.

Tā kā mans darbs saistīts ar informācijas nodrošināšanu, labāk izprotu arī likumdošanu, kas attiecas uz sociālo jomu un citām sfērām, kas skar nedzirdīgo cilvēku intereses.

Ar manu amatu saistīta arī mana maģistra darba tēma par informācijas nodrošinājumu nedzirdīgajiem veselības aprūpē. Objektīvu apstākļu dēļ nedzirdīgie cilvēki nesaņem pilnvērtīgu informāciju savas veselības aprūpes jautājumos un tāpēc nevar tos izmantot tādā apjomā kā dzirdīgie. Pētīju, kā šo situāciju var mainīt.

Vai tavos nākotnes plānos ir arī nodomi vēl kaut kur mācīties?

Nezinu, ko teikšu rīt vai pēc gada, bet šobrīd zinu tikai to, ka gribu atvilkt elpu. Taču viens ir skaidrs: mācīšanās ir laba lieta – tā neļauj iesūnot smadzenēm. Protams, tajā pašā laikā ir jāpadomā, kam tas ir vajadzīgs, priekš kā tu mācies. Jaunas zināšanas ļauj uz lietām skatīties jaunām acīm un plašāk. Pasaulē ir tik daudz interesantu lietu, ko apgūt, mācīties. ▲

Attēlā: I.Immure kopā ar pasniedzējiem Lolitu un Andri Vilkiem

ANITA: „PLĀNI MUMS KĀ NAPOLEONAM...”

IVARS KALNIŅŠ NO PERSONISKĀ ARHĪVA

Mūsu vidū ir tik daudz šarman-tu, spēcīga rakstura, drosmīgu, čaklu un skaistu sieviešu. Sieviešu dienas noskaņās izvēlējās intervēt noslēp-mainu sievieti, kuras vārds reti mi-nēts avīzes „Kopsolī” numuros. Tā ir Anita Ceple, Alūksnes grupas va-dītāja, projekta „Klusuma pasaule” aktivitāšu organizatore.

Anita brīvprātīgi vada Alūksnes grupu kopš 1996. gada. Tagad šī grupa piedalās arī projektā „Klusuma pasaule”. Projekta asis-tente Karīna Pavlova viņu raksturoja kā kārtīgu vadītāju ar lielu atbildības sajūtu, rea-lizējot projekta aktivitātes šajā grupā. Anita uz savu brīvprātīgo darbu un visu pasauli skatās ar smaidu. Viņa sarunā ar „KS” dalās par sevi, savu darbu, sievietēm un nākotni vispār.

Kas jauns Alūksnes grupā tagad?

Pagājušais gads mūsu grupai bija sevišķi labs, tikām jaunajās telpās ar ērtībām, kā arī iekļāvā-mies projektā „Klusuma pasaule”. Pašlaik grupa apvieno 22 biedrus.

Iepriekšējā kluba ēka joprojām stāv ne-izmantota. Bija pircēji, kas interesējās par šīm telpām, bet tur nav ūdens un labierīcību. Žēl vecās ēkas, jo tajā glabājas daudz atmi-ņu.

Pērn alūksnieši iesaistījās projektā „Klusuma pasaule”, kā viņiem sokas?

Viņi ir ļoti apmierināti ar šī projekta aktivitātēm. Kādreiz sapulces vai pasāku-mi notika reizi mēnesī, tagad pulcējamies biežāk. Turklāt cilvēki paši nāk un jautā, kad būs un kas būs. Ļoti gaidītas ir radošās nodarbības. Darbā esmu katru dienu, biedri atnāk vienkārši parunāties, zinādami, ka šeit var satikt savējos, var izmantot mūsu tulka pakalpojumus, piedalīties pasākumos.

Kuras aktivitātes viņiem vislabāk patīk?

Manuprāt, radošās nodarbības, kurās darbojas visi: jaunieši un pensionāri, ļoti aktīvi arī vīrieši. Mums grūtāk atrast vaju-dzīgās iezīvelas, jo esam patālu no lielajiem veikalumiem. Arī citās nodarbībās visi piedalās ar interesi, piemēram, psiholoģes lekcijā ie-guvām ļoti daudz ko.

Kā nokļuvi Alūksnes grupā?

Skolu beidzu Rīgā, neko nezinot par ne-dzirdīgo cilvēku dzīvi Alūksnē, jo mamma ar mani runāja skaņu valodā. Uz ielas redzē-ju cilvēkus runājam zīmju valodā, iepazīnā-mies, un viņi mani atveda uz biedrību. Tā arī viss sākās... Nemaz nezināju, ka Alūksnē ir tik daudz nedzirdīgu cilvēku!

Tu tagad studē? Ko un kāpēc?

Studēju Vadības un sociālā darba augst-skolā „Attīstība” Smiltenes filiālē studiju programmā „Sociālā rehabilitācija”. Domā-ju, šī programma visvairāk atbilst manam pašreizējam darbam. Sākumā šaubījos, bet ģimene un draugi mani iedrošināja. Vēlos iegūt jaunas zināšanas un paplašināt redzes-loku.

Šogad grupas kopsapulcē tevi atkārtoti ievēlēja par grupas vadītāju ...

Kāpēc atkal es? Varbūt biedri pieraduši pie manis, varbūt nav cita kandidāta. Nekad neesmu atcēlusi pasākumus, iespēju robežās palīdzu biedriem, laikam jau man uzticas.

Kādus darbus vajadzētu veikt alūks-niešu labā nākotnē?

Ceram uz telpu remontu un logu nomai-ņu. Pieteicāmies vietējā projektu konkursā, diemžēl neguvām atbalstu. Plāni mums bija kā Napoleonam: mainīt logus, telpas remon-tēt, iegādāties sporta inventāru, ērtu galdu sapulcēm, datoru kopējai lietošanai. Daudz kas labs bija padomā, bet nekā!

Tagad atkal izsludināts konkurss, ceram, ka LNS palīdzēs projektu labāk sagatavot un vinnēsim.

Vai viegli būt sievietei? Nav viegli, bet galvenais ir – cik stiprs blakus vīrietis**Kādas problēmas izjūt alūksnieši? Kā tās atrisināt?**

Vislielākā problēma ir bezdarbs, darba devēji labāk tomēr izvēlas dzirdīgus darbi-niekus. Vakanču ir tik maz! Dažreiz pavei-cas pabūt „simtlatnieku” programmā. Otra problēma ir sabiedriskais transports: biedri no laukiem nevar bieži būt mūsu klubā, jo ir maršruti, kas kursē tikai divas trīs reizes nedēļā.

Ja es būtu uzņēmēja, tad es nodrošinātu darbu visiem cilvēkiem, nedzirdīgajiem pir-majiem, protams. Nedzirdīgie cilvēki ir jā-uzklausa, viņi ir vajadzīgi sabiedrībai. Viņi nav tikai invalīdi, bet spēj dot arī labumu. Vēlos, lai nedzirdīgiem būtu labi savā kolektīvā, savās telpās, lai viņi mācītos izman-tot jaunās tehnoloģijas un justos kā pilnvēr-tīgi sabiedrības locekļi.

Tuvojas Sieviešu diena. LNS sistē-mā visvairāk strādā sievietes. Kādas ir tavas domas par viņu lomu?

Sievietes, ak, sievietes... Viņas ir stipras ar tālejošiem plāniem, spēj darīt vairākus darbus reizē – teiksim, adīt, skatīties filmu,

pārbaudīt bērna dienasgrāmatu utt. Dažreiz gan gribas būt vājākām, neaizsargātām, lai vīrieši varētu pierādīt, ka viņi ir vīrieši!

Bet mums ir arī tādi – ļoti forši vīrieši: pats galvenais vīrietis Arnolds, vēl ir arī Edgars, Ivars, Varis... Visus nemaz nevar nosaukt! Vīriešiem jābūt kolektīvā, tas liek sievietēm būt skaistākām.

Vai viegli būt sievietei?

Nav viegli, bet galvenais ir – cik stiprs blakus vīrietis. Darbs, bērni, virtuve, veļa, veikali, dārzs, vīrs... Pa kuru laiku lai viņas sevi palutina? Ja vīrs paņemtu pusi no dar-biem (vai vairāk), sievietes būtu vēl skais-tākas, mīļākas, laimīgākas, līdz ar to arī vīri būtu laimīgāki un ģimenes – stipras.

Kura nedzirdīgā sieviete tev liekas ideāla? Kāpēc?

Mani ar savu darbošanos un izskatu vienmēr fascinējusi Elfa Zariņa. Patīk viņas atraktivitāte, tērpi un tas, ka sejā vienmēr smaids.

Kāds būtu tavs aicinājums mūsu vī-riešiem?

Palutiniet savas sievas, draudzenes, mā-sas, meitas un neaizmirstiet savas mātes ne tikai svētkos, bet arī ikdienā!

Vai tev kādreiz ir bijis savs sapnis?

Ja godīgi, nemaz neatceros. Nāk atmiņā, ka ļoti gribējās dziedāt, spoguļa priekšā tē-loju dziedātāju ar „mikrofonu” rokā. Daļēji tas piepildījās ar tulka Ritmas palīdzību – viņa mani iedrošināja piedalīties šovā „Krā-saini sapņi”. Man ļoti patika!

Pēdējais jautājums: vai tu varētu pre-tendēt uz Smiltenes bied-rības vadītājas vietu?

Protams, tas būtu ļoti jauki. Tomēr, godīgi sa-kot, nedaudz baidos, lai

gan domāju, ar cilvēkiem varētu saprasties, atrastu pieeju. Bet vēlētos strādāt Alūksnē nevis Smiltēnē, jo tā ir mana dzimtā un mīļā pilsēta. Dzīve bieži met kūleņus, vei-do jaunus pavērsienus. Grūti paredzēt, kā smilteneši mani uztvertu – vai pieņemtu kā savējo? Ļoti bieži cilvēki pretojas kaut kam jaunam un negrib neko mainīt...

Ir tāds teiciens: "Nekad nesaki nekad!". Tā arī teikšu.

Anita, liels paldies par aizraujošo interviju! Lai izdodas realizēt Napole-ona plānus un kāpt pa karjeras kāp-nēm! Lai labestība, smaids, sievišķība un iejūtība pavada šai ceļā! Informā-cijas centra vīriešu vārdā sveicu tevi un visas daiļā dzimuma pārstāves Sieviešu dienā! ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

RĪTAUSMAS NEREDZAMĀIS LABAIS GARIŅŠ

 ZIGMĀRS UNGURS

Rehabilitācijas centrā „Rītausma” vienmēr kaut kas notiek, vai tie būtu lieli un vienreizēji pasākumi, vai par tradīcijām jau kļuvušie, bet vienmēr šajos pasākumos ir vērojams kaut kas kopīgs: vienmēr ir jaunas dekorācijas, noformējums, kas pats par sevi jau izsaka pasākuma būtību un rada svētku noskaņu.

Bet kurš gan ir šo dekorāciju autors? Reizēm šķiet, ka to uzstādīšanai bijusi vajadzīga vesela brigāde. Bet nē, visu izdomā un realizē mūsu māksliniece **Guna PRIEDE**. Visi redz viņas darbu, bet neredz, kā viņa to dara, jo tas notiek īsi pirms pasākuma, vakaros, reizēm brīvdienās. Tāpēc aicināju Gunu pastāstīt vairāk par sevi, savu dzīvi un daudzajiem darbiem.

Kādos LNS projektos tu pašlaik strādā un cik ilgi? Kādi ir tavi pienākumi?

Jau trešo gadu strādāju Eiropas Savienības fonda finansētā Latvijas Nedzirdīgo savienības projektā „Klusuma pasaule” aktivitātē 2.10. „Saskarsmes un radošās pašizpaušmes iemaņu apguve” un nesen iesāku strādāt otrā projektā „Nepalikt vieniem kļūsumā” aktivitātē 3.1. „Sociālās rehabilitācijas Centra izveide”. Tur es vadu radošās mākslas nodarbības. Mans darba mērķis ir sekmēt projekta dalībnieku emocionālo un intelektuālo attīstību, veicināt viņu radošās spējas un pašizpaušmes iemaņas un interesi par mākslu, kas ir viens no veidiem, lai rosinātu viņus aktīvai un radošai darbībai. Tas nozīmē ieinteresēt dalībniekus apgūt jaunas zināšanas par mākslas daudzveidīgām izpaušmēm, lai veicinātu viņu radošo izaugsmi. Tas ir galvenais nodarbību mērķis.

Kā veicas darbs ar cilvēkiem nodarbībās? Kā viņi mainījušies projekta “Klusuma pasaule” nodarbību laikā 3 gados?

Nodarbībās piedalījās daudz dalībnieku ar dažādiem radošo spēju līmeņiem, gan spēcīgi, gan vāji. Nu protams, sākumā lielākā daļa, jo nebija pārliecināti par savām spējām kaut ko izveidot ar pašu rokām. Tam par iemeslu bija ne tikai kautrība un roku neveiklība, bet arī neziņa, kā to darīt. Pamazām viņi ne tikai apgūt jaunas iema-

ņas, bet arī nemanot pilnveido savu personību. Viņi pat nebija iedomājušies, ka, gadiem ejot, varētu sākt mācīties gleznot.

Beigās, pildot radošus uzdevumus, visiem jau jūtami attīstījās iekšējā atbrīvotība un uzticēšanās, radošums. To ietekmē arī tas, vai cilvēki ir iepriekš piedalījušies šādās mākslas nodarbībās, zina tās jēgu un ir prieks nākt un pašizpaušties. Viņi iegūst apziņu, ka vajag strādāt un dzīvot radoši, neļauties stresam un biežāk uzsmaidīt dzīvei un cilvēkiem apkārt.

Ko tu pati esi ieguvusi no šī projekta?

No šiem pieminētajiem projektiem esmu ieguvusi pieredzi strādāt ar jebkura vecuma cilvēkiem ar dažādu pasaules uztveri un attīstības līmeni, motivāciju turpināt darboties šāda veida projektos. Mācot citus, esmu mācījusies arī pati. Iespēja darboties citā vidē mani bagātinājusi, mana ikdiena kļuvusi krāsaināka un daudzveidīgāka, esmu iepazinusi daudzus cilvēkus, paplašinājies mans kontaktu krājums. Vēl man radusies iespēja projekta ietvaros papildus veikt citus darbus, piemēram, dekorēt skatuvi kultūras centrā „Rītausma”.

Vai tev atliek laiks arī pašai darināt savus mākslas darbus?

No vienas puses, man nebija iespējas darināt savus mākslas darbus. Ģimene, darbs un projekts vienmēr ir bijuši svarīgākie, kurus vajag izdarīt un izpildīt, līdz ar to nav laika darināt savus mākslas darbus. Bet, no otras puses, man radās iespēja strādāt jaunā, citā mākslas virzienā, tā ir telpa un skatuves dekorēšanas māksla.

Pamēģināju un iepatīkās, ka varu tā savu iztēli pilnveidot. Lai iejustos vajadzīgajā skatuves tēlā, man ir vajadzīgs laiks, es klejoju apkārt, kaut ko meklējama ar acīm.

Bezmērķīgi un ilgi klejoju līdz tam brīdim, kad rodas apskaidrība un acu priekšā parādās skatuves fons, tēli un ainas. Pēc tam var strādāt ar pilnu enerģiju un pašatdevi. Liekas, ka tie ir mani jaunākie, radošie mākslas darbi.

Par šo iespēju saku paldies Danai Kalpiņai – Geidai un Brigītai Aldersonei. Liels viņām paldies arī par motivāciju ar uzmuntrināšiem vārdiem tajos brīžos, kad man pazūd enerģija un spēks.

Pastāsti par savu ģimeni, ko katrs dara, kā pavadāt brīvdienas utt!

Ģimenē esam četri cilvēki, ir divas dzirdīgas meitas. Vīrs Roberts strādā SIA „Īve” par plaša profila meistarību kokapstrādē: gan par kokgriezēju, gan par mēbeļu galdnieku, gan par parketa un interjera kāpņu meistarību.

Varu droši teikt, ka viņš ir arī dzimis auto-braucējs, viņam patīk braukt ar auto tālus ceļus. Viņa hobijs – motocikls.

Es pati strādāju Rīgas speciālā internātpamatskolā bērniem ar dzirdes traucējumiem par vizuālās mākslas skolotāju un darbojos arī interešu izglītības pulciņā.

Vecākā meita Ilze mācās Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē pēdējā kursā. Viņas hobijs – fotografēšana. Arī viņai patīk braukt ar auto un drīzumā piedalīsies Sieviešu dienas autorallijā. Vienreiz ziemā kopā ar Ilzi un viņas draugu esmu braukusi tā, ka mašīnas aizmugurē sacēlās sniegpūtenis kā ūdens no strūklakas. Toreiz viņas draugs bija pie stūres.

Jaunākā meita Liene mācās Rīgas 2. gimnāzijā ar matemātikas, bioloģijas un informātikas novirzienu. Viņa brīvprātīgi un aktīvi piedalījās Rīgas Skolēnu domē, pildot kultūras komitejas vadītājas pienākumus, tas viņai patīk. Tagad ziemā brīvā laikā, kad ir iespēja, mēs – visa ģimene slēpojam un snovojam kalnos, šogad Žagarkalnā kopā ar brāli Normundu. Citugad esam bijuši arī Slovākijas kalnos. Pagājušajā vasarā ar auto braucām ceļojumā pa Vāciju un Austriju līdz Itālijas robežai.

Pagājušajā vasarā gatavoju reportāžu Kopsolim par tavu brāli un jūsu lauku saimniecību Silavas. Lauku darbi un lauku dzīve tevi vilina?

Brālis kopā ar maniem mīļiem vecākiem dzīvo laukos, tur pagāja arī mana bērnība. Vēl joprojām braucu uz laukiem ne tikai satikt un parunāt ar viņiem, bet arī gūt enerģiju, papildināt spēkus, rast ierosmi un iztēli dekorēšanas mākslai.

Lauku dzīve un lauku darbi man ļoti patīk, no tiem nebaidos. Drīzāk tur ir interesanti dzīvot un strādāt. Patīk kopā ar brāli braukt ar traktoru un kombainu, visvairāk man patīk sēdēt ar graudiem vai arī sienu pildītā piekabē. Ziemā pa logu var redzēt, kā pa ābeļdaržu pastaigājas meža dzīvnieki – stirnas un zaķi, rudenī pļavā dzied pelēkas dzērves, ar kurām sazināties māc tēvs. Vasarā pa naktīm lido sikspārņi, pa ziemu daži pat dzīvo pagrabā, un Robertam patīk paglaudīt sikspārnim galviņu.

Kādi ir tavi nodomi šogad? Ko darīsi atvaļinājumā?

Gribu atpūsties. Projekta darba dēļ es no daudz kā atteicos un vēlos atgūt nokavēto. Brīvprātīgi turpināšu darbu kultūras centrā „Rītausmā”, jo esmu iejutusies šajās kultūras dzīves norisēs. ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

 ESF
Eiropas Sociālais
fonds

 LNS
LATVIJAS
NEDZIRDĪGO
SAVIENĪBA

Eiropas Savienība

MĒS VARAM LEPOTIES!

Sākumu lasiet 1. lpp.

LNS prezidents **Arnolds Pavlins** savā ievadrunā savukārt izteica varbūtību, ka mūsu melodeklamācijas vēsture varbūt ir visnenākā bijušajā Padomju Savienībā, varbūt pat Eiropā, bet mūsu pašdarbnieki – vieni no spēcīgākajiem visā nedzirdīgo pasaulē. Savukārt viceprezidente **Sandra Gerenovska** dalījās priekā par to, ka melodeklamētāju pulkam pievienojas arvien jauni un jauni dalībnieki.

Priekšnesumi sākās ar **Regīnas Rizikas** un **Maigas Elbrotes** izpildīto „Dziesmu par pēdējo lapu”. To kuplināja sieviešu deju grupa, priekšnesums bija ļoti saskanīgs. Bija liels prieks vērot melodeklamācijas aizsācēju pēc 40 gadiem atkal melodeklamējot uz lielās skatuves.

Genādijs Čerņavskis uzstājās ar savu kādreiz izpildīto dziesmu „Mana sirds ir atkal brīva”, kas bija ļoti populāra nedzirdīgo vidū. Lai gan sākumā mūzika „norāvās”, Gena dziedāja tikpat temperamentīgi un izjusti kā jaunībā.

Pirmā melodeklamāciju šova „Krāsaini sapņi” uzvarētāji **Inese Immure** un **Juris Elbrots** uzstājās ar dziesmu „Sāksim visu no jauna”. Pārdomāta darbība uz skatuves, lielisks izpildījums, atliek tikai aplaudēt.

Piesakot **Skaidrīti Bauri**, Regīna Rizika atcerējās, ka kādreiz visi vīrieši bijuši gatavi krist pie Skaidrītes kājām un ir ļoti žēl, ka viņa aizgāja no pašdarbības, jo varēja kļūt par zvaigzni. Tomēr, kā tālāk redzējam, neviens neaiziet galīgi, jo Skaidrīte šajā pasākumā bija atgriezies, vedot līdzī savas meitas Justīni ar Lauru. Visas kopā izpildīja dziesmu „Zibsnī zvaigznes aiz Daugavas”. Ļoti izjusts izpildījums skaistā zīmju valodā!

Pasākuma vadītāja Inese Immure, piesakot **Jura** un **Maigas Elbrotu** priekšnesumu „Tā es tevi mīlēšu”, atgādināja, ka melodeklamāciju vecmeistars A. Celms kādreiz esot teicis, ka Jurim jāturpina dziedāt viņa vietā. Savu priekšnesumu Juris un Maiga izpildīja kā jau rūdīti profesionāļi, saskanīgi un viegli, prieks bija skatīties!

Slavenās LNS omammas **Marta Kraule**, **Dace Lāce** un **Vladimirs Kirre**, piepalī-

dzot Ivetai Lācei – Miezītei, atgādināja par brašajām valmierietēm, kuras paliek mūžam jaunas un dullas un dziedo. Ļoti aizrautīgs priekšnesums, ko vainago firmas zīme – Ivetas nepārspējamā zīmju valoda un tēlojums.

Skatītājiem par prieku, šoreiz arī LNS viceprezidente **Sandra Gerenovska** bija nolēmusi atcerēties savas senākās dienas un uzstājās ar dziesmu „Šūpoles”. Mierīgs un izturēts priekšnesums – kā pati Sandra. Gribētos teikt tos pašus vārdus, kurus Sandra tik bieži saka pašdarbniekiem: nepamet pašdarbību, nebēdz projām, paliec un turpini!

Ingūna Krama un **Aldis Ādamsons** kopā nodziedāja „Muļķe sirds”. Tas bija vesels uzvedums ar labu scenāriju un meistarīgu izpildījumu.

Anda un **Raivis Tīdemaņi** publiku iepriecināja ar savu šova dziesmu „Viena tante teica”. Vienu no tantēm tēloja Valdis Sala, rādot labu, komisku pantomīmu. Viss priekšnesums krāsains, ar pieciem otrā plāna dalībniekiem, kas ieviesa dažādību.

Melodeklamāciju grupa **Alias** Jolantas Znotiņas personā ieguvusi jaunu līderi. Tieši viņa bija centrālā un izteiksmīgākā figūra priekšnesumos „Tikai tā” un „Spārni un vējš”.

Labā režija, skaistas zīmes, ļoti plastiskas kustības.

Jaunās melodeklamētājas **Laura Klāsups** un **Māra Kursīte** ar dziesmu „Klauns” no sava šova repertuāra apliecināja sava snieguma izaugsmi. Laba pavadošā grupa otrajā plānā ar visādām jautrām izdarībām.

Aldis Ādamsons uzstājās ar dziesmu „Ripoja akmens”, par kuru 2008. gadā izpelnījās LNS prezidenta speciālbaltu. Tā bija viņa pirmā dziesma, bet pats Aldis uzreiz kļuva ļoti populārs nedzirdīgo sabiedrībā. Arī šoreiz – vienkārši nav ko teikt, izpildījums filigrāns, režija profesionāla, cepuri nost!

Anda Tīdemaņe ar labi iestudēto dziesmu „Es gribu vēl mīlēt” parādīja augstu līmeni. Dziesmas ātro ritmu vēl dinamiskāku padarīja jauniešu deju grupas aizraujošais

pavādījums.

Tad nāca trīs māsas tautas tērpos **Skaidrīte Baure**, **Edīte Birmane** un **Māra Lasmane** ar dziesmu „Sasatiku puisīti”. Gan dziedāšana, gan dejojšana – viss ar tādu latgalisku aizrautību. Bija ļoti interesanti vērot visas trīs māsas vienā priekšnesumā, jauki!

Rītausmas jauno deju grupu ar dziesmu „Es skrienu” bija trāpījusi desmitniekā, tā bija īstā dziesma jauniešiem, daudz kustību, tomēr ļoti saskanīgs to izpildījums.

No mūsu slavenajām indietēm diemžēl palikusi viena pati **Biruta Lasmane**, kura dziesmas „Dzimmij, nāc!” izpildījumam pieaicināja vēl citus „indiešus”.

Raisa un **Oļegs Civkunovi** kā duets sevi pirmoreiz plašākai publikai parādīja melodeklamāciju šovā kā baltais pāris.

Šoreiz viņi izpildīja dziesmu krievu valodā.

Karīna Krama, **Laura Klāsups** un **Lilita Logina** ar dziesmu „Mamma” aizkustināja daudzus sirdis.

Ize Sala bija izvēlējusies angļu dziesmu „Simply the best” un izpildīja to teicamā līmenī.

Kā pēdējā lieliski uzstājās **Iveta Lāce** – **Miezīte** ar **Allas Pugačovovs** dziesmu popritiju.

Jubilejas koncerta oficiālo daļu noslēdza kopdziesmas „Dziesmas ceļš” un „Viss ir labs, kas labi beidzas.”

Noslēgumā LNS prezidents **Arnolds Pavlins** atzina, ka „šodien bija ļoti skaists vakars, varbūt tas būs viens no skaistākajiem visā šajā gadā”. Visi pašdarbnieki un organizatori saņēma skaistas rozes. Īpašu pateicības balvu prezidents piešķīra Maigai Elbrotei (*attēlā pa kreisi*) kā visilggadīgākajai melodeklamētājai: tiesi šogad aprit 25 gadi, kopš viņa uzstājās šajā žanrā. Īpaši viņš sveica arī **Regīnu Riziku** (*attēlā vidū*), atzīstot, ka nav iespējams izteikt tik lielu pateicību, cik viņa pelnījusi kā melodeklamācijas žanra aizsācēja un kopēja.

Maruta Piterniece izteica lielu prieku par šo pasākumu, minēja, ka dziesmas tika ļoti labi apspēlētas ar fona deju grupu, agrāk tā nebija. Viņa pieminēja Jolantu Znotiņu, kura mācījās Čehijā, bet tur nepalika, atgriezās Latvijā. Tā ka viss notiek uz labu.

Rozes saņēma pilnīgi visi neredzamie gariņi, kuri kaut kādā veidā saistīti ar melodeklamācijām. Tas bija ļoti mīļi, kā viss šis pasākums.▲

11. DZEJAS KONKURSS RAIŅA SKOLĀ

☞ MARIKA ANTONOVA ☞ SILVIJA REINĀRE

Tradicionālais Nedzirdīgo jauniešu skatuves runas konkurss Raiņa vakarskolā – šoreiz par emigrācijas tēmu.

20. februārī Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolā notika nedzirdīgo jauniešu skatuves runas konkurss. Šis pasākums skolā kļuvis par tradīciju un notiek jau vienpadsmito reizi. Dažus gadus tas notika pat divās kategorijās – dzeja un melodeklamācija, bet nu jau vairākus gadus organizatori atgriezušies pie sākotnējās iecerces un skolēni zīmju valodā runā tikai dzeju.

Ik gadu mainās konkursa tēma: ja pagājušogad skolēniem bija jāizvēlas dažādu autoru dzeja un tautasdziesmas par sauli, tad šī gada tēma ir **emigrācija**. Kādēļ? Emigrācija skar mūs visus: katrs no mums vai nu jau pabijis prom un atgriezies, šaubās braukt - nebraukt, pošas prom vai domā un skumst par aizbraukušajiem draugiem un tuviniekiem. Tādēļ jautājumam „Aizbraukt vai palikt?” Raiņa vakarskolā tiek vēlfītas vairākas aktivitātes visa mācību gada garumā: skolēni raksta esejas un diskutē par aizbraukšanas un palikšanas plusiem un mīnusiem, tiek vāktas jauniešu atmiņas un ceļojumu piezīmes, skolas teātrī top izrāde par jauniešiem – emigrantiem – **jau 13. martā to festivāla „Rīga spēlē teātri” ietvaros to varēs noskatīties arī Rītausmā**. Dzejas konkurss ir vēl viens veids, kā emigrācijas tēma šogad Raiņa vakarskolā tiek pēfīta un pārrunāta.

Un tagad **par pašu konkursu**... Skatuves runas konkursā piedalījās Raiņa vakarskolas klātienēs un neklātienēs “n” klašu audzēkņi. Sagatavošanās noritēja literatūras skolotāja Ivara Kalniņa un radošo pedagogu Jolantas Znotiņas un Marikas Antonovas vadībā. Jaunieši izvēlējās gan izsūtīto un politielodzīto autoru dzeju, gan pēckara emigrācijas autoru darbus. Dzejas priekšnesumi bija izraudzīti tā, lai atkātu visdažādākās emigrācijas tēmas nokrāsas: izjūtas svešumā, ilgas pēc mājām un tuviniekiem, atmiņas, mīlestību pret dabu, mājām un dzimto vietu.

Bija prieks redzēt, ka izjūtu un dziļi izprastu priekšnesumu bija diezgan daudz. Ne vienu vien skolēnu tieši izvēlētais dzejolis motivēja uzzināt vairāk par dzejoli aprakstīto

Latvijas vēstures posmu un konkrētā autora dzīves situāciju. Žūrijā šogad bija **I. Immure, Z. Ungurs** un divi Raiņa vakarskolas pedagogi – lietišķās etiķetes speciāliste **G. Krasta** un skatuves mākslas pedagogs **K. Kiršteins**.

Dzejas priekšnesumi konkursā raiti sekoja cits citam, mazas muzikālas pauzītes bija sagatavojusi integratīvā grupa “Alias” Jolantas Znotiņas vadībā. Kamēr žūrija apspriedās, 12. klases skolēni skatītājus iesaistīja komunikācijas spēlēs.

Noslēgumā paši labākie saņēma uzslavas un balvas: **trešo vietu** žūrija vienprātīgi piešķīra **Varim Salmiņam** un **Lauras Klāsupas – Kristapa Štelmahera duetam**, **otro vietu** ieguva **Raitis Zvīdris** un **Jekaterina Meija**, bet **pirmo vietu** saņēma **Zane Kristapsone** un **Intis Zvirbulis** (*abi attēlā*).

Kā neparasts un ļoti veiksmīgs priekšnesums jāpiemin Lauras un Kristapa duets – konkursa 11 gadu pastāvēšanas vēsturē vēl nebija gadījies, ka kāds dzejolis runātu divatā – kā dialogu. To augstu novērtēja arī skatītāji – duets saņēma skatītāju simpātiju balvu un arī konkursa ciemiņu – Rīgas 1. speciālās pamatskolas pedagogu sarūpēto dāvanu. Tāpat milzīgs prieks un gandarījums par abām pirmajām vietām – augstais vērtējums ir godam nopelnīts. Intis un Zane ir radoši, patstāvīgi un visai pieredzējuši skatuves mākslinieki.

Vairāki daudzsoļi priekšnesumi bija arī to vidū, kas balvas nesaņēma. Prieks par 10. klasi – izskatās, ka tajā aug spēcīgi skatuves mākslinieki. Īpaši jāpaslavē **Irinās Balodes** priekšnesums „Svešā pusē” – izjūsts, dziļi pārdzīvots, izteiksmīgs sniegums.

Redzot to, cik dažādos veidos konkursa dalībnieki pasniedz dzejas tekstu zīmju valodā, jāpriecājas par to, ka mūsdienu jaunieši aug patstāvīgāki, tik viegli neļaujas ietekmēties un bez bailēm pastāv par savu viedokli: vieni izvēlējās vārds vārdā sekot tekstam, citi mainīja vārdus un pat rindiņas vietā, brīvi atainojot teksta jēgu ar zīmju, žestu un kustību tēlainības starpniecību. Arī to, vai vārdus ar lūpām artikulēt vai ne, katrs jaunietis izvēlējās pats. Mēs, pedagogi, tikai centāmies viņiem palīdzēt pēc iespējas labāk īstenot iecerēto.

Ik gadu pēc konkursa ir prieks un gandarījums. Un ik gadu pirms konkursa ir cīņa – sarunas, strīdi un skolēnu pārliecināšana, ka ir vērts gatavoties un piedalīties. Un tāpēc katru gadu nodomājam – vai mums visiem kopā vēl pietiks spēka, prieka un izturības tādām konkursam arī turpmāk? Un vai tas mūsu jauniešiem vajadzīgs? Kā domājat jūs? ▲

VALMIERAS SKOLĀ REALIZĒ PROJEKTU

☞ ZINA RUMBENIECE

Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātvidusskolā – attīstības centrā notika projekta *Vides spēle „Lauku sēta”* rezultātu prezentācija.

Projekta gaitā izstrādātas 5 – 7 minūšu filmiņas par lauku sētu: „Dārzeni”, „Mājputni”, „Mājdzīvnieki”, „Pārtika”, „Ogas un augļi”, „Dārzeni”.

Ir divas filmas – vienā stāstījums **skaņu valodā ar surdotulkojumu**, otrā ir **skaņu valodā bez tulkojuma**, lai tai būtu plašākas pielietošanas iespējas. Filmai nav subtitru, bet mācāmie vārdi tiek izrunāti un parādīti uz ekrāna.

Pēc filmu noskatīšanās un iepazīšanās ar uzskates, izdales materiāliem skolotāji atzinīgi novērtēja projekta lietderīgumu. **Secinājumi**: izmantojot projektā sagatavotos materiālus, būs atvieglots skolotāja darbs; stundās varēs paveikt vairāk; skolēni ievērojami paplašinās vārdu krājumu par lauku sētu.

Bet 16. novembrī Latvijas dzimšanas dienas ieskaņās ar šī projekta veikumu – filmiņām, interaktīvajām spēlēm praktiski iepazīnās 1. – 4. klašu skolēni.

Viņi ar interesi skatījās „Lauku sētas” kadru, aktīvi iesaistījās datorspēlē, labprāt atkāroja vārdus no redzētā materiāla, tā nostiprinot zināšanas par lauku tēmu.

Pēc tam zīmētās skolēnu ilustrācijas liecināja, ka mērķis sasniegts – bērniem veidojas lielāka izpratne un reāls priekšstats par lietām un notikumiem laukos.

Jauno pieeju projektā raksturo visu **materiālu vienots kopums** par vienu plašu mācību vielu – „Priekšmetu grupas”, kas ietver darba lapas, pārbaudes darbus, datorspēlītes utt. No tā tad pedagogs var izvēlēties sev piemērotāko metodi un tehnoloģijas skolēna vārdu krājuma vairošanai un nostiprināšanai. Izmantojot šos materiālus, skolotājs stundas laikā – savās 40 minūtēs izdarīs vairāk. Radoši skolotāji prafīs izmantot šo jauno pieeju gan matemātikā, gan dabas zinībās un citās stundās. Strādājot Valmieras skolā vairāk nekā 20 gadus, saprotu, kas tieši nepieciešams mūsu bērniem apmācības procesā.

Lielā skaitā jābūt vizuāliem materiāliem – pēc iespējas dažādiem (drukātiem, filmētiem), reāliem, dabiskiem.

Mēs, protams, ļoti vēlētos izveidot vēl daudz un dažādu citu mācību filmiņu, izdales materiālu mūsu skolēniem, bet darbu projektos ir grūti apvienot ar ikdienas darbu klasē.

Valsts izglītības attīstības aģentūras projektu izglītības inovācijām (VIAA) 14 350 Ls apjomā finansēja VIAA un Izglītības un zinātnu ministrija (IZM) sadarbībā ar Valmieras pilsētas domi.

Par projektu plašāk mājaslapā:
http://vvbis-ac.valmiera.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=118&Itemid=194 ▲

JAUNIE SURDOTULKI IR KLĀT!

DIĀNA JOSTA NO PERSONISKĀ ARHĪVA

Šī gada 1. februārī Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) Koledžā bija svētku diena, jo pēc cītīgas mācīšanās to absolvēja un diplomus saņēma jaunie surdotulki.

Šis kurss izcēlās ar to, ka bija pirmais, kurā pirms diviem gadiem mācības uzsāka tādi studenti (izņemot vienu, kurai vecāki ir nedzirdīgi), kuri par zīmju valodu un surdotulka profesiju zināja tikai to, ka tāda ir un ir cilvēki ar dzirdes problēmām, kuriem ļoti vajadzīgi tulki. Tie nebija nedzirdīgo ģimeņu dzirdīgie bērni, kā līdz šim bija pierasts. Tie bija tādi studenti, kuri vēlējas sākt visu no nulles, vēlējas iemācīties zīmju valodu un iepazīt nedzirdīgo pasauli, to valodu, kultūru, tradīcijas, to dzīvesveidu. Vai visiem izdevās? Nē!

SĀKA PIECREIZ VAIRĀK

Sākumā mācības uzsāka 25 jauni cilvēki – visi ar lielu gribēšanu, tomēr jau pēc pirmā kursa puse atbira, tad vēl un vēl, līdz beigās mēs palikām tikai piecas – visizturīgākās, viscentīgākās un vispārliecinātākās par to, ka esam izvēlējušās pareizo profesiju, pareizo ceļu, pa kuru iet tālāk. Tās esam mēs – **Diāna Josta, Agne-**

se Vilcāne, Ieva Strode, Anete Arāja un Kristīne Rumpe (*attēlā – no kreisās*). Tagad jau esam ieguvušas Latvijas Nedzirdīgo savienības surdotulka sertifikātu un pieņemtas darbā LNS Rehabilitācijas centrā.

ZĪMJU VALODU APĢŪT NAV VIEGLI

Daudzi no tiem, kuri uzsāka un nepabeidza šīs studijas, domāja, ka zīmju valodu iemācīties tāds nieks vien ir. Viņi smagi kļūdījās. Tikai studējot dienu no dienas, arvien vairāk sapratām, ka zīmju valoda ir ļoti grūta valoda, bet vēl grūtāk ir pareizi saprast nedzirdīgo cilvēku teikto. Katram no viņiem ir sava, tikai viņam raksturīgā valoda, žesti un mīmika. Ne velti zīmju valodas skolotāja Skaidrīte Baure mūs jau sākumā brīdināja, ka divos gados šo valodu nav iespējams iemācīties, to var tikai nedaudz iepazīt. Jāpaiet vismaz pieciem gadiem, lai labi tulkotu un iegūtu ticību savām spējām.

MŪSU PĀRDOMAS, VĒRTĒJUMI

IEVA STRODE, no Barkavas – vienīgā meitene kursā, kurai bija nelielas zināšanas par zīmju valodu, jo viņas vecāki ir nedzirdīgi:

„Viss sākās ar lielu nejausību, kā šeit nokļuvu. Bija

plānos gan cita skola, gan cita specialitāte, bet liktenis man atvēra šīs skolas durvis. Mācību process kā jau visiem studentiem saspringts. Runājot ar vecākiem, izmantoju pašizdomātas zīmes un sapratu, ka pie tā nevar apstāties. Zīmju valoda ir galvenais, ko es šeit ieguvu, un vēl – prasmi komunicēt ar cilvēkiem. Sākums psiholoģijas lekcijās pie pasniedzējas Solvitas Fluginas daudz uzzināju un atklāju gan par sevi, gan citiem.

Atcerēšos šo laiku arī tāpēc, ka šeit satiku savu skaisto studiju gadu mūlestību. Tas ir pilgtākais, kas man palicis atmiņā un kas man ļāva izbaudīt līdz sirds dziļumiem Jūrmalu un visu skaisto, kas ar šo vietu saistās. Protams, arī šo īso mirkli, saņemot diplomu.

Tagad strādāju Malnavas koledžā, centīgi apgūstu autotransporta programmu kopā ar nedzirdīgajiem studentiem, jo esmu viņu tulks. Domāju turpināt šeit strādāt un ar laiku iegūt vēl papildu izglītību, kas būtu saistīta ar finansēm.”

ANETE ARĀJA, no Ventspils, kura tā arī neieņmīlēja Jūrmalu, jo to nevarot pat salīdzināt ar viņas dzimto pilsētu:

„Par surdotulku mācīties man piedāvāja mamma. Viņa bija atradusi šādu informāciju un bija iedomājusies, ka man tas varētu patikt. Man kaut kā dzīvē padodas lietas, kas jādara ar rokām, – varbūt tāpēc...

Vislabāk man patika apgūt zīmju valodu, var teikt, tā man padevās. Paldies mīļajai skolotājai Skaidrītei! Nākotnē noteikti negribu pazaudēt zīmju valodas zināšanas. Papildus vēlētos apgūt vēl kādu profesiju, kurā tās būtu noderīgas.

Spilgtākais, ko atceros no Koledžā pavadītā laika ir uzstāšanās koncertā kopā ar kursa biedreni Ievu, izpildot melodeklamācijā Mārtiņa Freimaņa dziesmu „Dzīve kā košums”. Daudzi cilvēki pēc tam nāca klāt un slavēja, cik skaisti mēs esam to „dziedājušas”. Šķiet, mēs bijām pirmais kurss, kas vēlējas parādīt citiem, kāda ir zīmju valoda un kas ir melodeklamācija.”

KRISTĪNE RUMPE, jūrmalniece, kura uz skolu mīlēja braukt ar divriteni:

„Pirms diviem gadiem man beidzās bērna kopšanas atvaļinājums, dēļ sāka iet bērnudārzā, man nebija darba. Uzzināju, ka šeit, koledžā, bez maksas var apgūt zīmju valodu. Arī agrāk man

bija interese par nedzirdīgajiem cilvēkiem, tāpēc izmantoju šo iespēju mācīties, jo pati arī esmu no Jūrmalas.

Tagad, pēc diviem gadiem, esmu priecīga par to, ka tur ieguvu ļoti daudz noderīga savai tālākajai dzīvei. Tās ir dažādas jaunas prasmes, iemaņas, kustības, žestu valoda, ķermeņa plastiskas pilnveide utt. Tas viss nāk līdz.

Mainījusies arī domāšana, komunicējot ar nedzirdīgajiem cilvēkiem, tā nav kā parasti bija saskarsmē ar citiem ikdienā. Tas ir interesanti, tās ir jaunas iemaņas, jaunas prasmes.

Tagad strādāju par tulku Rīgas speciālajā internātpamatskolā bērniem ar dzirdes traucējumiem, kas manī rada papildu uzdrošināšanos un vairo varēšanu. Iesākt ir ļoti grūti. Tā kā nav iepriekšējas pieredzes, ir ļoti grūti rādīt un runāt.

Sākumā vispār nebija ticības sev, nu tā nedaudz ir palielinājusies, bet jebkurā gadījumā tas nav viegli, tāpēc nevaru teikt, ka jūtos ļoti labi un droši. Nē. Es jūtos nedaudz labāk, jo ir iespēja būt kopā ar nedzirdīgajiem.”

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

AGNESE VILCĀNE, no Rīgas, studiju laikā paspēja apprecēties un nomainīt uzvārdu: „Mācīties šeit mani noteikti pamudināja informācija internetā. Es jau

sen zināju, ka gribu būt par tulkku, bet nezināju, ar kādu tieši valodu šo vēlmi saistīt. Man ļoti patika vācu valoda, bet tad uzzināju, ka ir iespēja mācīties par surdotulku. No sākuma pat nezināju, kas tas ir, bet, tuvāk noskaidrojot, tas šķita ļoti interesanti, tāpēc arī izvēlējos apgūt šo neparasto profesiju.

Ierados uz atvērto durvju dienu koledžā un uz vietas redzēju, kā tur strādā tulks, un izlēmu galīgi – kāpēc ne! Turklāt tie bija tikai divi gadi un mācības bez maksas. To noteikti nenozēloju un tagad domāju, ka tā ir mana istā profesija.

Tālāk ceru vēl studēt psiholoģiju un kļūt par surdopsihologu.

Par mācību programmu varu teikt – visu priekšmetu, kuri mums bija jāapgūst, vidū pats svarīgais, protams, bija tieši zīmju valoda. Ieteiktu šajās nodarbībās pieaicināt nedzirdīgos cilvēkus un ar viņiem sarunāties, jo tādas dzīvās saskarsmes pietrūka visvairāk.”

Surdotulka kvalifikācijas diplomu šajā izlaidumā saņēma arī **ROTA GULBE**.

Viņas motivācija studēt bija skaidra: ja ir vēlme savu darba dzīvi saistīt ar nedzirdīgajiem klientiem, tad agrāk vai vēlāk bez surdotulka diploma nevarēs strādāt. Tāpēc arī viņa izvēlējās studēt šajā programmā.

„Zīmju valodu zināju labi, bet izrādījās, ka no teorijas bija jāapgūst daudz kas jauns, piemēram, sinhronā un secīgā tulkošana, orālie komponenti, zīmju valodas attīstības vēsture. Labi bija, ka studiju gados varēju nostiprināt arī datorprasmis un zināšanas likumdošanā. Mācību process vispār attīsta cilvēka domāšanu un liek saprast, ka uz visām lietām var paskatīties arī no citas puses. Noderīgi bija apgūt arī jaunās zīmes veselības un medicīnas jomā. Pietrūkst manu kursabiedru.

Strādāju par surdotulku Raiņa vakara vidusskolā un Jāņa draudzes baznīcā. Ar darbu esmu apmierināta. Gadu esmu arī LNS Rehabilitācijas centra tulku saimē. Skaidrs ir viens – mana darba dzīve arī turpmāk būs saistīta ar pakalpojumu sniegšanu nedzirdīgajiem cilvēkiem.”

„Pats galvenais un visgrūtākais, ar ko mēs saskārāmies kontaktējoties ar nedzirdīgajiem cilvēkiem, ir viņus saprast un iegūt šo cilvēku uzticību sev.” To saku arī es – šī raksta autore un surdotulku nodaļas absolvente – **DIĀNA JOSTA**, no Jūrmalas.

Strādāju Jūrmalas pilsētas muzejā par galveno sabiedrisko attiecību speciālisti, un šis izaicinājums studēt par surdotulku man nāca pavisam nejauši. Atvēru Jūrmalas avīzi tieši tajā vietā, kur bija publicēts sludinājums par surdotulku uzņemšanu SIVA Koledžā. Saprātu, ka man tur ir jāiet un jāmacās.

„Tad vēl nezināju to, kas ir surdotulks, kas ir zīmju valoda. Savā laikā esmu beigusi Latvijas Mūzikas akadēmiju, ilgus gadus strādāju Latvijas Televīzijā par skaņu režisoru, bet saskarsme ar nedzirdīgiem cilvēkiem nav bijusi nekad. Studijas koledžā un jaunās – nedzirdīgo pasaules atklāšana man deva daudz enerģijas, spēka, un tagad esmu gandarīta par to, ka varu strādāt arī par tulkku. Jūrmalas pilsētas muzejs patlaban ir vienīgais Latvijā, kurā pieejams arī surdotulka pakalpojums.”

SECINĀJUMI

Pēc studijām varam teikt tikai to, ka iegūtās zināšanas ir viens, bet to pielietošana praksē pavisam kas cits. Ļoti svarīgs ir kontakts ar nedzirdīgo sabiedrību, būt to vidū, būt vienam no viņiem. Tikai tad viss izdosies, un tikai tad ar laiku varēs teikt: „Jā, es esmu tulks, jā, es esmu labs tulks!”

Bet mēs esam iepazīnušas šo jauno pasauli un vēlamies ceļu tajā turpināt jau kopā ar cilvēkiem, kuriem tik ļoti vajadzīgi esam mēs – surdotulki. ▲

LATVIJĀ: TULKS ARĪ BĒRNIEM

Surdotulka pakalpojumu var saņemt arī nedzirdīgie bērni saskarsmei ar citām personām ārpus skolas.

Lai bērni to varētu saņemt, kādam no vecākiem LNS jāiesniedz šādi dokumenti:

- 1) iesniegums, kur norāda savus datus, bērna datus;
- 2) ārsta izziņa, ka bērnam ir dzirdes traucējumi un nepieciešams surdotulka pakalpojums;
- 3) bērna invaliditātes apliecības kopija vai VDEĀVK izziņas/lēmuma kopija;
- 4) bērna dzimšanas apliecības kopija, kur redzami abu vecāku dati.

Iesniegumus par surdotulka pakalpojumu var iesniegt arī paši bērni no 15 gadu vecuma, pievienojot iepriekšminētos dokumentus un norādot savu vecāku datus.

LNS pēc iesnieguma saņemšanas no nepilngadīga bērna par to ziņos viņa vecākiem un, ja viņi vēlēšies ierobežot savam bērnam šī pakalpojuma saņemšanu, lūgs rakstiski to apliecināt LNS. Ja no vecāku puses iebildumu nebūs, tad LNS pakalpojumu piešķirs.

Iesnieguma paraugi pieejami LNS mājaslapas sadaļā Pakalpojumi. ▲

ANGLIJĀ: FIRMA PIENĒM DARBĀ SURDOTULKU

Linda Maikoka ir Lielbritānijā pirmā nekustamo īpašumu aģente, kas spēj pilnvērtīgi sazināties ar saviem nedzirdīgajiem klientiem. Tagad Deilas pilsētiņas un tās apkārtnes nedzirdīgie jauna mājokļa meklētāji var sadarboties ar aģenti, kas labi izprot viņu vajadzības un vēlmes un spēj labāk atbildēt uz viņu jautājumiem, jo viņai palīdz profesionāls zīmju valodas tulks.

Linda Maikoka strādā nekustamo īpašumu firmā „Hills and Dales Properties”. Nesen Lindai bija jāmeklē māja kādam nedzirdīgo laulātam pārim. Pirmajā tikšanās reizē nedzirdīgie bija ieradusies ar savu tulkku un nekādu problēmu nebija. Uz otro tikšanos pāris ieradās bez surdotulka, tāpēc, lai sarunātos ar viņiem, Lindai nācās izmantot papīra lapu un pildspalvu.

„Toreiz viss izdevās labi, bet es tomēr jutos nelāgi, jo nespēju ar saviem klientiem sarunāties viņiem saprotamā valodā. Tāpēc viņi, iespējams, jutās neērti,” atceras Linda.

Pēc kāda laika pie Lindas vērsās cits nedzirdīgs pāris, kas vēlējās pārdot savu māju. Tad Linda saprata, ka nedzirdīgo apkalpošana ir viena liela neizmantojama tirgus niša. Lai labāk saprastos ar šiem klientiem, viņa pieaicināja Reičelu Lovlendu, vietējo zīmju valodas pratēju, kas palīdzēja tulkot sarunas ar pārdevējiem.

Tagad Reičela oficiāli pieņemta šajā firmā pastāvīgā darbā par zīmju valodas tulkku.

Linda stāsta, ka māju pirkšana un pārdošana ir pietiekami sarežģīts un niansēts process – bieži vien pircēju izvēli ietekmē visas maņas un izjūtas, tāpēc viņa ir pārsteigta, ka līdz šim neviena cita firma par to nebija iedomājusies.

„Daudzu nekustamo īpašumu uzņēmumu birojos ir ierīkotas uzbrauktuves invalīdiem ratiņkrēslos, bet līdz šim visā Lielbritānijā nebija nevienas firmas, kas piedāvātu bezmaksas surdotulku pakalpojumu,” spriež Linda.

Par savu ieguldījumu nedzirdīgo cilvēku interešu aizstāvēībā Linda Maikoka saņēmusi Britu nedzirdīgo asociācijas apbalvojumu. ▲

No interneta materiāliem sagatavoja:
Informācijas centrs
Foto: www.derbyshiretimes.co.uk

VISVAIRĀK NEDZIRDĪGO AUDZĒKŅU BARKAVĀ

IVARS KALNIŅŠ IVARS KALNIŅŠ UN LAURA KLĀSUPA

Janvāra sākumā LNS komanda (Māra Lasmane, Brigita Aldersone, Laura Klāsupa un šī raksta autors) devās uz Barkavas Profesionālo vidusskolu, lai turienes nedzirdīgos audzēkņus informētu par LNS veiktajiem sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem un pasākumiem. Kā mūsu jauniešiem klājas arodskolās? Par to „KS” rakstījis arī agrāk, bet tagad to šeit pavērosim vēlreiz, jo laika gaitā notikušas jaunas pārmaiņas.

SKOLAS VADĪBA APMIERINĀTA

Barkavas Profesionālajā vidusskolā mācības nedzirdīgie puīši uzsāka 2005. gadā, bet pēc trim gadiem šīs skolas 25. izlaidumā viņi to beidza kā pirmie 10 nedzirdīgie celmlauži apdares darbu profesijā. Viņi visi līdz šim strādājuši vai joprojām strādā šajā apgūtajā profesijā. Pašlaik skolā mācās 200 audzēkņu, tostarp dažādās grupās mācās 27 nedzirdīgie jaunieši. Šogad būvdarbu programmā to beigs pieci jaunie nedzirdīgie speciālisti.

Lauku skolas parasti ir viesmīlīgas, to pierādīja arī Barkava, kur vadība uzņēma LNS darbiniekus ļoti sirsnīgi, – netaupot savu laiku, vadāja ciemiņus pa skolas teritoriju visas dienas garumā.

Skolas direktore **Silvija Smeltere** atzīnīgi izteicās par nedzirdīgajiem audzēkņiem un ir gandarīta par viņu attieksmi pret mācībām: „Nedzirdīgie puīši ir apzinīgi, dara visas lietas paši, piemēram, ceturtajā kursā paši atrod prakses vietu. Jauniešu iegūtās zināšanas šeit ir vispusīgas.”

BRĪVAJĀ LAIKĀ

Pēcpusdienā audzēkņi lietderīgi pavada brīvo laiku: apmeklē sporta zāli, baseinu,

dejošanas zāli, cilā svarus trenāžieru zālē, piedalās citās nodarbībās. Viņiem patīk spēlēt basketbolu, bieži piedalās sacensībās. Mūsējie tur veido spēcīgu komandu: pērn šie puīši Latgales reģiona sporta kluba „AMI” organizētajās basketbola sacensībās pusfinālā ieguva pirmo vietu.

Skola piedalās dažādu Eiropas Savienības finansētu projektu aktivitātēs, sniedzot audzēkņiem produktīva un lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas.

VEIKSMĪGA KOMUNIKĀCIJA

Kopīgai sarunai pievienojās zīmju valodas tulkis **Lilīta Zukule**: „Nedzirdīgie audzēkņi cenšas piedalīties skolas organizētajos pasākumos – deju zāles, dzejoļu deklamēšanā ar dzirdīgiem vienaudžiem. Dzirdīgie audzēkņi interesējas par zīmju valodu, mēģina komunicēt ar nedzirdīgajiem.” Viņa atklāj, ka puīši, lai pakaitinātu dzirdīgās meitenes, samācīja viņām divdomīgas zīmes un viņas tās parādīja Lilītai. . .

Tulks Lilīta uzsvēra, ka nedzirdīgie audzēkņi skolā parasti rada pozitīvu atmosfēru. Tādēļ skolas organizētajos pasākumos nekas nenotiek šķirti – tikai nedzirdīgajiem vai dzirdīgajiem. Skolā pat notika Nedzir-

dīgo dienas pasākums, kurā bija iekļautas informatīvās nodarbības, saliedējošas spēles un atrakcijas.

TIKŠANĀS

LNS komandas viesošanās laikā zālē tika saaicināti arī dzirdīgie audzēkņi. Rīgas biedrības vadītāja Māra Lasmane stāstīja par LNS un savu biedrību, bet Brigita Aldersone – par LNS sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, Ivars Kalniņš – par Informācijas centru un avīzi „Kopsolī” (skola arī pasūta mūsu avīzi), savukārt Laura Klāsupa prezentēja savu dalību Pasaules nedzirdīgo meiteņu skaistumkonkursā pērn Čehijā.

LABS NODROŠINĀJUMS

Nedzirdīgajiem audzēkņiem, uzturoties šajā skolā, ir iespēja mācīties būt patstāvīgiem, jo tur nevienu „neauklē”, kā tas bija pamatskolā. Ir nodrošināta dienesta viesnīca, par kuru jāmaksā 5 Ls mēnesī. Pašiem jāgatavo ēst, turpat viesnīcā ir virtuve. Skolā darbojas ēdnīca, kur var paēst par pieņemamu vai pat lētu cenu. Ceļa izdevumus Madonas pašvaldība neapmaksā, bet dažiem skolēniem viņu pašvaldība ceļu uz skolu vai pusdienas skolas ēdnīcā apmaksā, ja līdzekļu pietiek. Audzēkņi saņem stipendiju – 7 latus no valsts budžeta un 20 – 30 latus no ESF. Sekmīgajiem audzēkņiem ir iespēja saņemt lielāku stipendiju.

Dienesta viesnīcas istabas ir siltas un mājīgas, ja paši neslinko un regulāri sakopj tās. Kāda skolas darbiniece atklāj, puīši ir čaklāki ēdienu gatavotāji nekā meitenes. Viņi prot gatavot dažādas zupas, picas un citus ēdienus. Nedzirdīgie puīši paši dodas makšķerēt zivis un prot tās garšīgi izcept. Interesanti, ka arī Ziemassvētkos viņi uzmeistaroja kaut ko garšīgu.

GLUŽI KĀ EIROPĀ

Pēc tam devāmies apgaitā pa skolas apkārtni. Pateicoties ESF projekta realizācijai, izveidotas daudzas modernas telpas. Vispirms iegājām tūrisma laboratorijā, kur ir baseins, pirts, burbuljanna, kafējnīca, viesnīcas tipa istabas. Telpās modernizēta apkures un siltuma padeves tehnika. Šeit audzēkņi praktizējas, apgūstot viesnīcu pakalpojumu programmu.

Turpat brīvajā laikā audzēkņiem ir iespēja apmeklēt baseinu un pirti. Modernizētas arī rasēšanas, ķīmijas, apdares darbu

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

un citas telpas. Būvdarbu telpā plaši pieejami tehnikas instrumenti, kas atvieglo gan mācību, gan praktisko darbu procesu. Bibliotēkā ir bagātīgs grāmatu klāsts un publiskie datori.

Pajautāju nedzirdīgiem audzēkņiem, kā viņiem patīk šī skola. Lie-lākā daļa no viņiem ar mācībām un dzīvi tajā apmierināti, jo pozitīvi arī tas, ka piedāvātas samērā lielas iespējas lietderīga brīvā laika pavadīšanai. Puiši pārsvarā iet uz sporta zāli.

MĀCĪBAS, TULKA PROBLĒMA

No mācību stundām grūtākās liekas latviešu valoda un matemātika. Viņus priecē, ja stundās ir nodrošināts zīmju valodas tulks, kaut arī tas tā nav vienmēr. Daļai no audzēkņiem praktiskie darbi patīk labāk nekā sēdēšana stundās.

Direktore atzīst, ka šobrīd ar tulka pakalpojumiem situācija skolā ir problemātiska. Pašlaik tos sniedz tikai viens tulks Lilita Zukule, kas audzēkņiem māca arī ekonomiku. Nav iespējams tulkus nodrošināt visiem nedzirdīgajiem audzēkņiem visās mācību nodarbībās, jo šis tulks jau ir noslogots. Skola meklē vēl kādu – ja tulks pieteiksies no citas pilsētas, viņam tiks nodrošināta naktsmītne skolā.

DERĪGAS ZINĀŠANAS UN DARBI

Nedzirdīgie apmeklē autovadītāju apmācību kursus skolā uz vietas. Pieci nedzirdīgie puiši tos jau beiguši. Tā ir laba iespēja nedzirdīgiem audzēkņiem iegūt autovadītāja tiesības, jo par autoskolu jāmaksā uz pusi lētāk nekā citur. Turklāt var vienlaikus iegūt automobiļa un traktora vadīšanas tiesības. Valsts eksāmens jākārtoto Jēkabpilī.

Interesants fakts: ja kādas telpas remontu veikuši mūsu puiši, viņi vienmēr aizrāda citiem, kas tīšām vai netīšām bojā viņu veikto darbu. Tā šajā skolā dzimst arī viņu darba tikums!

Informācija par skolas piedāvātajām mācību programmām, aktualitātēm, projektiem, sporta aktivitātēm un citiem pasākumiem atrodama skolas mājaslapā: www.bavs.lv. Tajā ir arī fotogalerija, kurā Barkavas Profesionālās vidusskolas audzēkņu seju netrūkst. ▲

ĪSAS ZIŅAS NO LNS MĀJASLAPAS

LATVIJĀ

Latvijas radio 4 programmas Doma laukums sižetā (22.01): Latvijas nedzirdīgo sportistu līdzdalību Nedzirdīgo olimpiskajās spēlēs apdraud naudas trūkums (29.01)

Šogad Bulgārijā notiks 22. vasaras Nedzirdīgo olimpiskās spēles, kurās piedalīsies trīssarpus tūkstoši nedzirdīgo sportistu no visas pasaules. Latvijā startam šajās sacensībās gatavojas vairāk nekā 20 sportistu ar dzirdes traucējumiem, aizbraukt uz tām varēs tikai daži no viņiem. Iemesls – katastrofāls finansējuma trūkums

Raiņa skolas jaunieši apmeklē baleta izrādi „Otello” (08.02)

Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolas nedzirdīgo klašu skolēni Latvijas Nacionālajā operā noskatījās baletu „Otello”.

Pirms izrādes apmeklējuma skolotāja Mariņa Antonova īpaši iepazīstināja skolēnus ar uzveduma saturu.

EIROPĀ UN PASAULĒ

Izcils talants: Nedzirdīgais tenisists no Dienvidkorejas (22.01)

14 gadus vecais nedzirdīgais korejietis Lī Daks Hī izstājās no Austrālijas atklātā čempionāta junioru sacensībām vienā no četriem nozīmīgākajiem tenisa turnīriem (*Grand Slam*), zaudēdams 2. kārtā, līdz ar to paliekot dalītā 17. – 32. vietā. Pirms tam, lai iekļūtu pamatsacensībās, viņš bija pārvarējis divas kvalifikācijas kārtas.

Agrīna zīmju valodas apmācība nodrošina sekmīgu komunikāciju mūža garumā (24.01)

Zviedrijā uzņemta filma par to, kādu labumu nedzirdīgiem bērniem dod zīmju valodas agrīna apmācība. To var redzēt interneta mājas lapā www.barnhorse.se, kā arī pasūtīt DVD-formātā. Filma uzņemta zviedru un zviedru zīmju valodā, ar subtitriem zviedru vai angļu valodā.

Izraēla: pieprasa valdībai saglabāt valsts finansējumu (28.01)

Tūkstošiem nedzirdīgo izraēliešu pagājušā gada decembra beigās bija sapulcējušies Telavivā pie valdības ēkas, lai protestētu pret Izraēlas valdības lēmumu samazināt izdevumus surdotulku apmaksai no valsts budžeta.

Jaunais valdības lēmums paredz vairāk nekā divas reizes samazināt bezmaksas surdotulka pakalpojumus, kas līdz šim katram nedzirdīgajam bija 45 stundas gadā. Mitiņa dalībnieki zīmju valodā jautāja: „Vai mūs vispār kāds dzird?”. Izraēlas Labklājības un sociālās aizsardzības ministrija, reaģējot uz protestētāju prasībām, atkārtoti iesniegta valdībā prasību saglabāt finansējumu nedzirdīgo un vārdzirdīgo atbalstam līdzšinējā līmenī.

Vācijā: Radioraidījums zīmju valodā (11.02)

Radio nedzirdīgajiem ir kaut kas diezgan neierasts un neparasts. Bavārijas radio (*Bayrische Rundfunk*) Vācijā 24. janvārī pirmoreiz rādīja radiatoraidījumu zīmju valodā. Raidījumā „IQ – zinātne un pētniecība” tika runāts par tēmu „Kad nedzirdīgajiem dzimst bērni – valodas barjeras un ceļš uz sapratni”.

ASV: Veterinārajā klīnikā apkalpo zīmju valodā (12.02)

„Četras ķepas” („Four Paws”) ir vienīgā veterinārā klīnika Vašingtonas štatā (ASV), kur klientu apkalpošanai tiek izmantota zīmju valoda, jo viena no darbiniekiem ir nedzirdīgā veterināra palīdzēja **Samanta Vilsons**, kura sapņo kļūt par veterinārsti. Veterinārā klīnika atrodas Sietlas pilsētā.

Anglijā: Slimnīca oficiāli atvairojas nedzirdīgam pacientam (13.02)

Nedzirdīgais 26 gadu vecais pacients Maikls Mejs apgalvo, ka viņš juties kā otrās šķiras pilsonis pēc tam, kad vairākkārt palicis bez iespējas normāli sarunāties ar slimnīcas medicīnisko personālu. Nav varējis saprast ārstēšanas kursa īpatnības.

ASV: Nedzirdīgi un vārdzirdīgi bērni no ielas piedalās filmā par basketbolu (20.02)

Amerikāņu režisore Darla Raja (Darla Rae) šogad piedalījās Teksasas Kristīgo filmu festivālā ar neatkarīgo filmu „Mīlestības gars” („Spirit of Love”) par bērnu nometni Atlantā (ASV), kuru izveidojis bijušais NBA basketbolists Maiks Glens. Viņa organizētā „Visu zvaigžņu basketbola nometne bērniem ar dzirdes traucējumiem” ir tāda veida vienīgā valstī. Šogad tā notiks jau 34. reizi.

Sagatavoja: Ivars Kalniņš

LĪDZJŪTĪBAS

*Vēl tev bija jāpaliek šeit,
Vēl tik daudz sapņus ko piepildīt,
Vēl tik daudz laba, ko izdarīt...
Daudz stundu kopā nostaiģājām,
Gan priekus, bēdas pratām kopā vīt.
Bez tevis diena sāksies rīt...*

☪ Aizgājis mūžībā **MĀRTIŅŠ SONDEKS** (1983.05.08 - 2013.17.02)

Izsakām līdzjūtību tuviniekiem, viņu mūžībā pavadot.

Rīgas biedrība, Jelgavas grupas biedri un deju kolektīvs „Mītava”

☪ Izsakām dziļu līdzjūtību **ZANEI TETEREI** par zaudēto draugu **Mārtiņu**, kurš aizgājis mūžībā tālu, uz neatgriešanos.

Mairita Reinholde, Juris Grundulis, Liāna Lukina un Elvis Blīģzņa

*Kas smagāks vēl var būt, pa dzīves taku ejot,
Kā atdot zemei to, kas sirdij tuvs un dārgs.....*

☪ Izsakām dziļu līdzjūtību **VALENTĪNAI STASKEVIČAI**, pavadot vīru mūžības ceļā.

Daugavpils biedrība

*Atmiņas mirdzēs kā rieta stari
Dziestošā vakara blāzāmā...*

☪ Skumju brīdī esam kopā ar **ZIGMONDA STASKEVIČA** ģimeni, viņam aizejot mūžībā.

*Klases biedri: Elita Beisone, Aigars Vazdiķis, Inese Matuse, Jānis Kopmanis, Vladimirs Jahimčiks
Klases audzinātāja: Vanda Brazēviča*

☪ Liels paldies visiem, visiem, kas skumju brīdī bija kopā ar mums, pavadot vīru, tēvu **ZIGMONDU STASKEVIČU** pēdējā gaitā.

Sieva Valentīna, dēls Nauris, meita Jolanta ar ģimeni

112 IZSAUKŠANAI AR ĪSZIŅU – GADA JUBILEJAINESE IMMURE WWW.DELFI.LV

No pagājušā gada 6. februāra nedzirdīgie cilvēki Latvijā var izsaukt ātro palīdzību, policiju vai ugunsdzēsējus, sūtīt īsziņu uz ārkārtējās palīdzības numuru 112. *Kopsolī* vēlējas noskaidrot, cik aktīvi pirmajā gadā nedzirdīgie izmantojuši iespēju pašiem neatkarīgi no citu palīdzības, izsaukt ārkārtas dienestu. Uz jautājumiem atbild Baiba Petrova, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) Operatīvās vadības pārvaldes Ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu nodaļas vecākā speciāliste.

Cik bieži nedzirdīgie ir izmantojuši šo iespēju – gan LNS izveidotajā datu bāzē reģistrētie, gan pārējie?

No cilvēkiem ar dzirdes un runas traucējumiem mēs esam saņēmuši kopumā 7 īsziņas (5 no datu bāzē reģistrētajiem). Īsziņas esam saņēmuši no Rīgas, Daugavpils, Jelgavas un Liepājas.

Gada laikā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests ir saņēmis apmēram 75 īsziņas, kad pēc satura ir noprotams, ka ir nepieciešama operatīvo dienestu palīdzība. Lielākā daļa no šī īsziņām tika saņemtas no cilvēkiem, kuri nav mūsu datu bāzē. Sazinoties ar viņiem ar īsziņas palīdzību vai piezvanot, tika noskaidroti apstākļi un sniegta informācija, kā turpmāk rīkoties. Diemžēl cilvēki, kuriem ir iespēja piezvanīt un izstāstīt savu problēmu, tomēr sūta īsziņu. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta dispečeri, protams, reaģē uz visām saņemtajām īsziņām, tomēr jāsaprot, ka sarakstei un situācijas noskaidrošanai tiek patērēts daudz laika.

Kopumā saņemto īsziņu skaits ir

daudz lielāks – vairāki tūkstoši. Tomēr tie galvenokārt ir kļūdai nosūtīti automātiskie paziņojumi. Protams, ir arī ļaunprātīgi sūtītas īsziņas un maldinoši izsaukumi.

Kādos gadījumos viņi ir izsaukuši ārkārtas dienestu?

Visās 7 no nedzirdīgajiem saņemtās īsziņās bija nepieciešams Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests. Informācija arī nekavējoši nodota attiecīgā reģiona operatīvās vadības centram.

Vai bijuši kādi ekstremāli gadījumi vai pārpratumi?

Jāsaka, ka īsziņas, kuras tika saņemtas no nedzirdīgajiem bija pareizi un pilnīgi uzrakstītas. Informācija bija saprotama, nebija nepieciešama vairākkārtēja sarakstīšanās.

Cik daudz cilvēku ar dzirdes traucējumiem ir reģistrēti jūsu datu bāzē?

Pašlaik Latvijas Nedzirdīgo savienības izveidotajā datu bāzē ir reģistrēti 1311 cilvēki.

Kā paši VUGD darbinieki ir apmierināti ar paveikto gada laikā? Kas būtu vēl jāuzlabo?

Uzsākot strādāt ar šo īsziņu saņemšanas sistēmu, mēs norādījām, ka tā ir pielāgota mūsu vajadzībām, nevis izstrādāta tieši šim mērķim. Protams, jau pašā sākumā tika konstatēti daži trūkumi un neērības no lietotāja viedokļa. Tomēr galvenais, ka mums ir iespēja ātri saņemt īsziņu no cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem un palīdzēt.

Tuvākajā laikā ir jādomā, kā papildināt datu bāzi, lai tajā iekļautu visus, kam ir nepieciešamība sazināties ar operatīvajiem dienestiem ar īsziņu palīdzību.

LŪGUŠI PALĪGĀ ARĪ TULKU

Tā kā pēc VUGD ziņām tikai 7 nedzirdīgie bija izmantojuši šo iespēju, *Kopsolī* vēlējas noskaidrot, vai ir bijuši gadījumi, kad nedzirdīgie tomēr nav izmantojuši iespēju pašiem izsaukt palīdzību, bet lūguši palīgā tulku.

Pēc tulku sniegtās informācijas Rīgā zināmi apmēram 10 gadījumi, kad nedzirdīgie lūguši tulku izsaukt ātro palīdzību (7 reizes) un policiju (3 reizes). Reiz VUGD paši lūdza palīdzību tulku nodaļai izskaidrot kāda nedzirdīgā rakstīto īsziņu. Apkopojot situāciju citās biedrībās, seši nedzirdīgie sūtījuši īsziņu tulkam, lai izsauc policiju (4 reizes) vai „ātros” (3 reizes). Bijuši arī atsevišķi gadījumi, kad nedzirdīgais vērsies policijā, kas pati izsaukusi tulku. Ir reizes, kad nedzirdīgais, kuram nav mobilā telefona, devies pie tulka naktī vai pie kluba vadītāja, lai tie izsauktu ātro palīdzību vai policiju. ▲

ATGĀDINĀJUMS, KĀ IZSAUKT 112

Atgādinām, ka nedzirdīgie paši var izsaukt ātro palīdzību, policiju, sūtīt īsziņu uz 112. Īsziņā jāraksturo šāda informācija:

- **notikuma kods 01** (ugunsdzēsības un glābšanas dienests), vai 02 (policija), vai 03 (ātrā palīdzība) vai 04 (gāzes dienests)
- **notikuma vietas adrese**
- **durvju kods** (ja ir)
- **kas noticis** (īss apraksts), ar pašu vai ar kādu citu
- **cietušās personas vārds, uzvārds** (ja dienestu nepieciešams izsaukt kādai citai personai un ja tas ir zināms)
- **vecums**

Īsziņu piemēri:

02 Jelgavas nov. Valgundes pag. Vitoliņi Mehnicizatoru 13 – 15 kods 35atslega7102 kads lauzas dzīvokli

01 Daugavpils 18.novembra 22 kods 347 deg dzīvoklis

03 Jelgavas nov. Kalnciems Jaunības 2 – 15 kods 783 gruti elpot sap sirds Marija Sokolova 57

Lai atvieglotu VUGD darbu, lūdzam tos nedzirdīgos cilvēkus, kuri vēl nav paziņojuši savu telefona numuru vai kuriem tas mainīts, sūtīt savu telefona numuru, vārdu, uzvārdu un adresi LNS Informācijas centram – e-pastā infocentrs@lns.lv vai sūtīt sms uz 26278525 vai ziņot par to uz vietas Jāņa sētā 5, Rīgā katru darba dienu pl. 10 – 17 (pirmdienās līdz pl. 19).

EKSPRESINTERVIJA: VAI TU IZMANTO 112 PAKALPOJUMU?

IVARS KALNIŅŠ

„KS” veica ekspresinterviju ar vairākiem nedzirdīgiem cilvēkiem par 112 pakalpojumu. **Secinājums:** šo pakalpojumu mūsu cilvēki tik aktīvi neizmanto vairāku iemeslu dēļ – pārsvarā ir nedrošības sajūta, bet jaunie cilvēki par to nedomā, tāpēc neizjūt nepieciešamību izmantot šo pakalpojumu un savu telefona numuru neregistrē apvienotajā 112 datu bāzē.

Kāda māmiņa atzina, ka viņai nav vēl bijusi vajadzība šo pakalpojumu izmantot, tāpēc viņas telefona numura nav 112 datu bāzē. Ja kaut kas notiktu, viņa informāciju nodotu

uz 112 ar vecāku starpniecību, jo viņiem vairāk uzticas un zina, ka neradīs liekas problēmas. Viņa tomēr uzskata, ka nedzirdīgiem cilvēkiem jaunais 112 pakalpojums ir vajadzīgs.

Bet ar vecāka gadagājuma cilvēkiem ir sarežģītāk: lielākajai daļai ir nepietiekama informācija, kā to reāli izmantot. Pastāv bailes kļūdīties, rakstot tekstus, jo var rasties pārpratumi. Tādēļ lielākoties viņi par savu vajadzību izvēlas ziņot tulkiem, kaimiņiem vai dzirdīgiem radniekiem.

Dažiem pensionāriem nav mobilā telefo-

na. Citi izteica priekšlikumu: izmantot 112 pakalpojumu videoversijā – šis variants radītu drošības sajūtu nedzirdīgiem klientiem, sazinoties zīmju valodā.

Piemēram, vienam pensionāram kādā vakarā pēkšņi palika slikti ar veselību, tomēr viņš neizsauca ātro palīdzību, bet nogaidīja rītdienu, lai varētu aiziet pie ģimenes ārsta.

Tātad ir gadījumi, kad mūsu cilvēki reizēm pat riskē ar dzīvību, neizmantojot jau pieejamo operatīvo pakalpojumu. ▲

INTERVIJA AR LNSF PREZIDENTU VARI STRAZDIŅU

ZIGMĀRS UNGURS IIVETA KRAZE

Kādi galvenie notikumi nedzirdīgo sportā gaidāmi šogad?

Gada sākumā galvenais bija uzzināt, cik lielu finansējumu no valsts saņemsim šogad. Tas vienmēr katra gada sākumā mums ir satraucošs brīdis, jo nekad nevar zināt, cik īsti piešķirs.

Tāmes visām mūsu vajadzībām iesniedzām jau pagājušās vasaras beigās – cik vajag sacensībām, biļetēm, viesnīcām, sporta zālēm, balvām utt. Tās var nosacīti sadalīt divās daļās – vietējām sacensībām Latvijā un starptautiskām sacensībām ārzemēs.

Bijām aprēķinājuši, ka šogad vietējām sacensībām mums vajadzēs 16 tūkstošus latu, bez treneru algām. Līdz šim mēs nevienam trenerim nevaram atļauties maksāt par darbu. Otrā tāmes daļa ir finansējums starptautiskajām sacensībām: treniņnometnes, treneru algas, ceļa izdevumi, viesnīcas, ēdināšana utt.

Šogad, protams, vissvarīgākais pasākums ir dalība Nedzirdīgo olimpiādē Bulgārijā. Tam vien mums vajag vismaz 36 tūkstošus latu. Tātad pavisam kopā vietējām un starptautiskajām sacensībām šogad mums vajadzētu ap 70 tūkstošiem latu.

Bet cik tad iedeva finansējumu visām sacensībām?

Valsts šogad piešķīra kopējo summu 43 tūkstošu latu apjomā un pateica, lai mēs paši dalām to vietējām un starptautiskajām sacensībām. Vietējām sacensībām neko nevaram atņemt, tās noteikti noteiktos sporta veidos jau gadu gadiem, un sistēma ir nostabilizējusies. Trūkstošajām vajadzībām meklēt sponsorus, lai vairāk sportistu varētu aizsūtīt uz Olimpiskajām spēlēm, ir diezgan bezcerīgi – pēdējais sponsors mums bija 2009. gadā.

Vispār, domāju, šogad finansējums mums ir normāls. Pietrūkst, jā, bet var

teikt, ka normāls. Jo varēja būt vēl sliktāk! Tomēr duras acīs, manuprāt, ne-taisnīgā attieksme naudas sadalē starp nedzirdīgo sportu un citām invalīdu sporta organizācijām. Viņiem dod lielas summas bez kādām iepriekš iesniegtām programmām, arī naudas izlietojums netiek īpaši kontrolēts.

Kā tas var būt? Jums ir sagatavoti dokumenti?

Mums vienmēr ir sagatavotas tāmes vai programmas, kur, kad un kam finansējumu izlietosim. Un tomēr, neskatoties uz to, viņiem dod diezgan dāsnī! Kad pirms gada dalījām naudu 2012. gadam, tad es piekritu, ka citiem invalīdiem tiek vairāk, jo bija Paraolimpisko spēļu gads.

Piekritu ar noteikumu, ka 2013. gadā, kad Olimpiāde būs nedzirdīgajiem, citi savukārt dalīsies ar mums. Tomēr, kad šogad pienāca naudas dalīšanas sapulce, viņi iespītējās, izlikās, ka norunu aizmirsuši.

Tā kā naudas Nedzirdīgo olimpiādei ir nepietiekami, skaidrs, ka nevarēs braukt visi, kuru rezultāti atbilst olimpiskajiem normatīviem. Tāpēc mēs LNSF valdes sēdē pieņēmām savus stingrākus normatīvus, ar mērķi, lai uz Olimpiādi aizbrauktu tiešām vislabākie. Mums ir vairāki jauni un perspektīvi sportisti, piemēram, Ilze Āre un Sergejs Soklakovs, kuram ļoti ātri uzlabojas rezultāti, var just, ka viņam fiziskā bāze jau nostiprināta peldēšanā, vajag tikai trenēties un to attīstīt.

Kādos sporta veidos vēl piedalīsies?

Šobrīd vēl nevaru pateikt, cik daudzi un kuri no mūsējiem brauks uz Olimpiādi. Apstākļi vēl var mainīties atkarībā arī no pašu sportistu sasniegtajiem rezultātiem.

Bija nodoms Nedzirdīgo olimpiādē piedalīties smilšu volejbolā jeb bīčvolejbolā. Klasiskajā volejbolā vajadzīgi seši laukuma spēlētāji un vismaz divi rezervē, grūti tik daudz spēlētāju savākt. Taču smilšu volejbolā komandā ir tikai divi spēlētāji, mums nav problēmu atrast vismaz vienu spēcīgu pāri! Pagājušajā gadā LNSF balvas izcīnīja smilšu volejbolā negaidīti piedalījās pārsteidzoši daudz dalībnieku: vīriešiem 14 pāri, sievietēm 8. Ir no kā izvēlēties!

Šogad notiks arī LNSF kongress?

Jā, plānojam to novembrī. Principā nekā jauna jau nebūs, apspriedsim darbības programmu turpmākajiem 4 gadiem, ievēlēsīm jaunu valdi un prezidentu. ▲

ĪSAS SPORTA ZIŅAS

WWW.LNSF.LV

MĀRIS – EIROPĀ VISLABĀKAIS!

EDSO (Eiropas Nedzirdīgo sporta organizācija) atzinusi latvieti Māri Grēniņu par pagājušā gada labāko Eiropas nedzirdīgo sportistu starp vīriešiem.

Šis tituls viņam piešķirts par šādiem sasniegumiem: 3 zelta medaļas (60 m sprintā, 60 m barjerskrējienā un tāllēkšanā), 5 Eiropas un Eiropas Nedzirdīgo čempionātā telpu vieglatlētikā rekordi (60m sprintā, 60m barjerskrējienā, tāllēkšanā 3 reizes), Eiropas čempionāta zelta medaļa (tāllēkšanā), sudraba medaļa (110m barjerskrējienā) un Eiropas rekords (110m barjerskrējienā) Pasaules Nedzirdīgo čempionātā vieglatlētikā.

Šogad arī starp dzirdīgajiem Latvijas ziemas čempionātā vieglatlētikā telpās, kas 16. – 17. februārī norisinājās Kuldīgā, Māris Grēniņš jau guvis divas uzvaras: tāllēkšanā un trīsoļlēkšanā. 60 metru barjerskrējienā viņš izcīnīja bronzas medaļu.

MEIŠTARĪGAIS MAKŠĶERNIEKS

LNSF balvas izcīnīja zemledeus makšķerēšanā šogad norisinājās uz Burtņieku ezera.

Tajā piedalījās 10 dalībnieki no 5 nedzirdīgo sporta klubiem. Čempiona balvu ieguva Aleksandrs Romanovs loma kopsvaru – 2,490 kilogrami. Otro vietu ieguva Pēteris Ločmelis ar 2,200 kilogramiem, bet trešajā vietā – Andrejs Kovaļevs ar 1,782 kg zivju. Lielāko zivi – 22,5 cm garu asari izvilka Andrejs Kovaļevs.

ČEMPIONI BOULINGĀ

Februāra vidū boulinga centrā „Bowlero” norisinājās Latvijas Nedzirdīgo čempionāts boulingā – vienspēles.

Sieviešu konkurencē starp 17 dalībniecēm pirmo vietu izcīnīja Ilona Ozola ar 981 punktu. Otrajā vietā Ilze Jaunzeme, bet trešajā – Mairita Reinholde. Vīriešiem bija vēl vairāk dalībnieku – divdesmit viens, un šādā saspringtā konkurencē par čempionu kļuva Vladimirs Lagunovs ar 1176 punktiem. Otrajā vietā Aleksandrs Liniņš, trešajā – Guntars Beisons.

Sacensības dubultspēlēs boulingā notiks 23. martā. ▲

Sagatavoja: Zigmārs Ungurs

LNS projekts "KLUSUMA PASAULE"

Ieguldījums tavā nākotnē

EIROPAS SAVIENĪBA

GALVENIE PASĀKUMI BIEDRĪBĀS 2013. GADA MARTĀ

RĪGĀ

13., 27. 03 pl. 17 Pārrunas
23. 03 pl. 13 Nedzirdīgo prasmju konkurss „Asini prātu”

TUKUMĀ

10. 03 pl. 13 Dāmu vakars
21. 03 pl. 17 Avīžu un žurnālu koplasišana

VALMIERĀ

7., 14., 21., 25., 28. 03 pl. 14 Avīžu, žurnālu koplasišana
7. 03 pl. 16 8. marts – „Sievietes Daile”
20. 03 pl. 12 „Iekļaujies” – ieskats dzirdīgo pasaulē
21. 03 pl. 12 Kas tas ir oftalmoloģija?
23. 03 pl. 14 Māras dienā klimpas vāru
28. 03 pl. 16 Lieldienas

JELGAVĀ

5., 19. 03 pl. 17 Avīžu un žurnālu koplasišana

VENTSPILĪ

7. 03 pl. 15 Avīžu un žurnālu koplasišana
8. 03 pl. 15 Sieviešu diena
16. 03 pl. 15 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi
30. 03 pl. 14 Mūsu Lieldienas

LIEPĀJĀ

5., 7., 12., 19., 21., 26. 03 pl. 15. 30 Avīžu un žurnālu koplasišana
8. 03 pl. 15 Sieviešu diena
14. 03 pl. 13.30 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi
16. 03 pl. 15 Gada cilvēks
31. 03 pl. 14 Klusās Lieldienas

MĪLI SVEICAM!

85

15. 03 Marija BOČKAREVA, Rīgas

80

5. 03 Rīta UNAMA, Smiltenes
8. 03 Stāpislava UŠČANOVA, Rēzeknes
31.03 Voldemārs BEĻAVSKIS, Rīgas

70

5. 03 Indulis PĀŽE, Ventspils
8. 03 Amanda BAUZE, Rīgas
15.03 Raisa ŽURKO, Rīgas

65

26. 03 Olga RENČE, Rīgas

55

6. 03 Irina KRAUKLE, Rīgas
24. 03 Egils SMAĻĶIS, Rīgas biedrība

LNS BIEDRĪBU PASĀKUMI

RĪGĀ

6., 13., 20., 27. 03 pl. 14 IK „Nesteidzīgai atpūtai” – pensionāriem
6., 13., 20. 03 pl. 16 Pārrunas
10. 03 pl. 12 Vidzemes, Ziemeļu un Rīgas rajona grupas sapulce
27. 03 pl. 16 Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena

JELGAVĀ

9. 03 pl. 11 Sieviešu diena

TUKUMĀ

31. 03 pl. 13 Lieldienas

D/C ĀBELZIEDS

7. 03 pl. 13 Rokdarbi, vingrošana
14. 03 pl. 15 Vingrošana un dejošana
21. 03 pl. 13 Infolaiks, vingrošana

KULDĪGĀ

7., 14. 03 pl. 12 IK „Novusa draugi”
9. 03 pl. 12 Sieviešu diena
11. 03 pl. 12 Dažādu salātu degustēšana
16. 03 pl. 12 Leģionāru diena
23. 03 pl. 12 Ballīte – „Reiz bija tā” (ierasties atbilstošos tērpos, līdzīgi groziņš)
25. 03 pl. 12 Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena
30. 03 pl. 12 Lieldienas (līdzīgi groziņš, 2 krāsotas olas)

VENTSPILĪ

1. 03 pl. 14 Cepam pankūkas
2. 03 pl. 12 IK „Šautriņu mešana”
8. 03 pl. 14 Sieviešu diena
14. 03 pl. 15 Laikrakstu un žurnālu apskats

VALMIERĀ

4. 03 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
11. 03 pl. 14 Vitamīni pavasarim
18. 03 pl. 14 Diētas nozīme veselībai

SMILTENĒ

9. 03 pl. 12 Smiltenes grupas pārvēlēšanu sapulce
16. 03 pl. 11 Novuss un dažādas galda spēles

ALŪKSNĒ

8. 03 pl. 12 „Skaistulīšu diena” (līdzīgi groziņš)

PĻAVIŅĀS

16. 03 pl. 12 Lieldienu tematiskā diena

LĪVĀNOS

11. 03 pl. 10 Informatīvā diena

DAUGAVPILĪ

5. 03 pl. 16 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
15. 03 pl. 16 Laikrakstu apskats
22. 03 pl. 16. 30 Grupu sapulce SIA „LNS Dane”
27. 03 pl. 16 IK „Nezinīši” – olu krāsošanas noslēpumi

LIEPĀJĀ

4., 18. 03 pl. 12 Jaunumi sociālajā jomā
4., 18. 03 pl. 13 Aktuālākie notikumi Latvijā un pasaulē
11. 03 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
16. 03 pl. 19 Liepājas pilsētai jubileja
31. 03 pl. 12 Ripo raibās olas

RĒZEKNĒ

1., 8., 15., 22. 03 pl. 19.30 Veselību veicinošas aktivitātes
9. 03 pl. 11 Preiļu teritoriālās grupas sapulce
23. 03 pl. 12 Rēzeknes teritoriālās grupas sapulce
26. 03 pl. 12 Aktualitātes sociālajos jautājumos
28. 03 pl. 12 Ko tu protī?

ĪPAŠIE SVEICIENI

*Vēl ilgus gadus stipram būt,
Daudz prieka vēl no dzīves gūt
Un sauli sirdī saglabāt,
Un dzīvi mīlēt nepārstāt.*

Sirsniīgi sveicam LNS Rīgas RB Goda biedru ANDRI ALNI 70 gadu jubilejā.

Rīgas RB valde

Ziedi nevēlas tukši noziedēt. Ziedi cenšas savu skaistumu attaisnot – izlolot augļus, nobriedēt sēklas – tāpat kā cilvēks savu mūža gājumu piepildīt. /Lija Brīdaka/

Apsveicam savus biedrus INESI IMMURI ar maģistra grāda iegūšanu sociālajā darbā un DIĀNU JOSTU, KRISTĪNI RUMPI un ROTU GULBI ar surdotulka kvalifikācijas iegūšanu.

Rīgas RB valde

AICINA UZ TEĀTRA IZRĀDĒM

Kultūras namā „Rītausma”
13. martā pl. 17 visi laipni lūgti uz 2 teātra izrādēm!

„Rītausmas” drāmas ansambļa un jauniešu deju grupas teatralizēts uzvedums: „Sapnis par „skaistu” dzīvi”;

Raiņa skolas jauniešu teātra grupas uzvedums par emigrācijas tēmu „Ja paveicies ... Stāsti par svešumu un sapņiem”.

Izrādes notiek Rīgas Amatierteātru festivāla „Rīga spēlē teātri 2013” ietvaros.

LTV1 PIEDĀVĀ TEĀTRA IZRĀDES AR SUBTITRIEM

Sestdien, 9. martā pl. 12.30 Dailes teātra izrāde „Dullais barons Bunduls”

Pirmdien, 1. aprīlī pl. 11 Dailes teātra izrāde bērniem „Punktiņa un Antons”

Ieguldījums tavā nākotnē

Laikraksts “Kopsolī” tiek izdots LNS projekta “Klusuma pasaule” aktivitātes 2.12 ietvaros ar Eiropas Sociālā fonda (85%) un Latvijas valsts (15%) līdzfinansējumu.

Atbildīgā par materiālu saturu: laikraksta “Kopsolī” galvenā redaktore Ilze Kopmane